

Kvalita a výsledky hlavní a jiné činnosti pracoviště a hodnocených jednotek za léta 2015-2019 podle zřizovací listiny

Knihovna AV ČR, v. v. i., je právnickou osobou – veřejnou výzkumnou institucí, zřízenou k 1. 1. 2007 na dobu neurčitou. Účelem jejího zřízení je uskutečňování vědeckého výzkumu v oblasti vědeckých informací a knihovědy a poskytování služeb specializované knihovny podle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb.

Knihovna AV ČR, v. v. i., (KNAV) se zaměřuje v souladu se svou zřizovací listinou na činnosti v několika různých oblastech. Tomu odpovídá také organizační struktura KNAV.

Mezi základní infrastrukturní činnosti patří zejména zpracování a správa fondu, zajišťování informačních zdrojů, provozování informačních systémů, digitálních repozitářů a knihoven, digitalizace, reprografické a knihařské služby, poskytování knihovnických služeb koncovým uživatelům a metodická pomoc knihovnám ústavů AV ČR.

Do oblasti výzkumu a vývoje patří zejména činnosti v oblasti knihovědy a vývoj informačních systémů a aplikací určených pro využití v knihovnách.

KNAV za účelem dalšího rozvoje využívá kromě institucionálního financování také prostředky z grantů, o které pravidelně usiluje. Při řešení projektů spolupracuje s ústavy AV ČR, vysokými školami i dalšími knihovnami.

Pro účely hodnocení je dle metodického pokynu připraven přehled odborné a infrastrukturní činnosti, který je rozdělen na jednotlivé organizační jednotky dle organizační struktury. Zde je nutné zdůraznit, že KNAV je ucelené pracoviště, které v mnoha svých činnostech vnitřně spolupracuje napříč organizačním uspořádáním. Oddělení a odbory jsou vzájemně funkčně propojené a jejich činnost na sebe často navazuje nebo se doplňuje. Pro potřeby hodnocení je v některých případech obtížné přiřadit činnost, projekt či aktivitu pouze do jedné jednotky.

Hodnocené organizační jednotky:

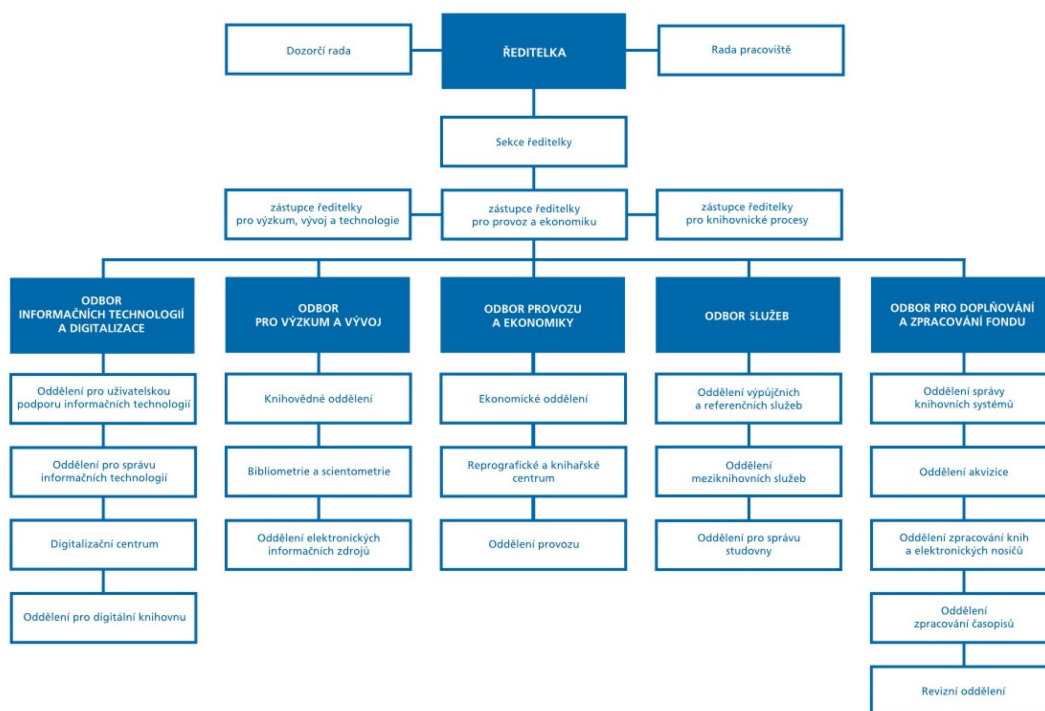
Odbor informačních technologií a digitalizace

Odbor pro výzkum a vývoj

Odbor služeb

Odbor pro doplňování a zpracování fondu

Organizační schéma Knihovny AV ČR, v. v. i.

Stručný popis činnosti jednotlivých odborů a zdůvodnění jejich potřeby

Odbor informačních technologií a digitalizace (OITD)

Organizační struktura odboru:

Oddělení pro uživatelskou podporu informačních technologií

Oddělení pro správu informačních technologií

Digitalizační centrum

Oddělení pro digitální knihovnu

Hlavním úkolem odboru je správa a rozvoj infrastruktury v oblasti informačních a komunikačních technologií. Do činností odboru patří též digitalizace knihovních fondů a následné zpřístupňování a archivace digitálních dokumentů.

Oddělení pro uživatelskou podporu informačních technologií (OPIT) zabezpečuje správu, aktualizaci a celkovou obměnu pracovních stanic, tiskáren a dalších uživatelských zařízení. Pracovníci OPIT poskytují přímou podporu zaměstnancům KNAV v budově na Národní třídě i na detašovaném pracovišti v Jenštejně a současně také uživatelům služeb knihovny na koncových stanicích a terminálech ve dvoraně KNAV.

Oddělení pro správu informačních technologií (OSIT) zabezpečuje provoz a rozvoj IT infrastruktury zahrnující zejména virtualizační řešení hostující jednotlivé servery, které poskytují příslušné služby potřebné jak pro interní chod samotné organizace, tak pro externí uživatele. Pro dlouhodobé ukládání dat, která vznikají zejména v Digitalizačním centru, OSIT zároveň spravuje a rozvíjí datové úložiště. V náplni oddělení je také řešení výzkumných a vývojových projektů, zabývá se implementací nových řešení a vývojem informačních systémů. Řada výstupů je k dispozici nejen pro KNAV a AV ČR, ale i pro další knihovny a jejich uživatele.

Digitalizační centrum (DC) je specializované pracoviště, jehož hlavní činností je především digitalizace publikací vydávaných v působnosti Akademie věd ČR a jejích předchůdkyň. Rovněž se zaměřuje na digitalizaci vybraných materiálů z historického fondu KNAV. Výstupy Digitalizačního centra jsou k dispozici v Digitální knihovně AV ČR. DC poskytuje své služby také externě dalším zájemcům, zejména ústavům AV ČR a dalším knihovnám.

Oddělení pro digitální knihovnu (ODK) zajišťuje provoz a správu Digitální knihovny AV ČR (dále DKAV) a České digitální knihovny – agregátor obsahu digitálních knihoven provozovaných v ČR a poskytovatel dat pro projekt Europeana (dále ČDK). V gesci ODK je smluvní zajištění obsahu DKAV s vlastníky práv k dokumentům uloženým v DKAV a současně také smluvní zajištění s provozovateli digitálních knihoven zapojených do ČDK. ODK se aktivně podílí na vývoji systémů ProArc a RDflow sloužících pro výrobu digitálních dokumentů a systému Kramerius pro jejich zpřístupnění. V rámci KNAV je ODK garantem metadatových standardů spolupracujícím v této oblasti s NK ČR.

Odbor pro výzkum a vývoj (OVV)

Organizační struktura odboru:

Knihovědné oddělení
Oddělení elektronických informačních zdrojů
Bibliometrie a scientometrie

Hlavním cílem odboru je provádění, řízení, koordinace a evidence aktivit zaměřených na výzkum a vývoj, včetně zapojení do hodnocení výzkumné činnosti.

Knihovědné oddělení (KVO) je odborným pracovištěm, jehož hlavním úkolem je výzkum v oblasti starší české knižní kultury a příprava národní retrospektivní bibliografie – Bibliografie cizojazyčných bohemikálních tisků do roku 1800 (BCBT). Z odborného zaměření oddělení vyplývá také pořádání odborných konferencí a výstav, popularizace výzkumu a vydávání odborného periodika Kniha a dějiny. Kromě výzkumné a infrastrukturní oblasti zajišťuje KVO také správu historického fondu KNAV a spolupracuje na digitalizaci a zpřístupnění starých tisků.

Oddělení elektronických informačních zdrojů (OEIZ) zajišťuje a spravuje elektronické informační zdroje pro KNAV a ústavy AV ČR včetně vzdáleného přístupu a spravuje redakční publikační systém časopisů vydávaných v ústavech AV ČR – ScholarOne Manuscripts.

Oddělení **Bibliometrie a scientometrie** vytváří podklady pro hodnocení výsledků pracovišť AV ČR a další analýzy pro potřeby vedení AV ČR, a to jak z vlastních informačních zdrojů (ASEP), tak z externích informačních systémů.

Odbor služeb (OS)

Organizační struktura odboru:

Oddělení výpůjčních a referenčních služeb
Oddělení meziknihovních služeb
Oddělení pro správu studovny

Hlavní činnosti Odboru služeb (OS) je poskytování výpůjčních, informačních, meziknihovních, reprografických, rešeršních a referenčních služeb uživatelům KNAV. OS dále zajišťuje provoz studovny včetně služeb odpočinkové místnosti, individuálních studoven a provoz samoobslužné počítačové studovny s nabídkou poradenství při práci s EIZ.

Oddělení výpůjčních a referenčních služeb (OVR) poskytuje výpůjční a reprografické služby, spravuje samoobslužnou počítačovou studovnu a centrální pokladnu. Reprografické služby zahrnují zhotovování rozmnoženin na samoobslužné kopírce a zhotovování digitálních kopií z dokumentů historického knižního fondu KNAV. Počítačová studovna nabízí přístup k elektronickým informačním zdrojům, k internetu včetně bezdrátového připojení a na žádost uživatele také tisk dokumentů. Oddělení výpůjčních služeb se také podílí na doplňování obálek knih v rámci projektu Obalkyknih.cz, zajišťuje službu „Ptejte se knihovny“ a poskytuje rešeršní služby z databází WoS a Scopus.

Oddělení meziknihovních služeb (OMS) je zapojeno do projektu Virtuální polytechnická knihovna (www.vpk.cz) a poskytuje uživatelům meziknihovních služeb výpůjční a reprografické služby z fondu KNAV, z jiných knihoven v ČR a zahraničních knihoven. Zajišťuje také poskytování meziknihovních služeb uživatelům zahraničních knihoven z fondu KNAV. Nově je také zapojeno do celostátní služby knihoven ČR – Získej, která nabízí registrovaným uživatelům objednávání dokumentů z jiných knihoven přímo z uživatelského konta Centrálního portálu knihoven – Knihovny.cz.

Oddělení pro správu studovny (OSS) poskytuje informační služby ve studovně, pečuje o skladbu volně přístupného fondu v hale služeb a zajišťuje služby v šatně pro uživatele KNAV.

Odbor pro doplňování a zpracování fondů (ODZF)

Organizační struktura odboru:

Oddělení správy knihovních systémů

Oddělení akvizice

Oddělení zpracování knih a elektronických nosičů

Oddělení zpracování časopisů

Revizní oddělení

Oddělení správy knihovních systémů (OSKS) využívá systém Aleph pro ukládání, zpracování, zpřístupnění a správu záznamů o dokumentech, zajišťuje jeho vývoj a správu jako knihovního systému pro celou AV ČR. Poskytuje podporu při práci v systému Aleph pro knihovny ústavů AV ČR, při konverzi dat z jiných systémů a zajišťuje správu specializovaných databází (článekové bibliografie, báze hudebnin, báze časopisů), provádí centrální aktualizace verzí Alephu a proškolení pracovníků na práci se systémem. OSKS společně s BaS zajišťuje správu systému ASEP, systému pro evidenci publikační činnosti a výsledků výzkumu ústavů AV ČR, jehož základem je bibliografická databáze ASEP. OSKS se podílí na vývoji, úpravách a rozšíření datové struktury, rozšiřování funkčnosti systému (ukládání plných textů a datasetů) a vývoji vlastní webové aplikace Analytika ASEP, která je analytickým nástrojem nabízejícím bibliografické, bibliometrické a grafické přehledy. OSKS ve spolupráci s Odborem pro výzkum a vývoj zajišťuje bibliometrické a statistické výstupy pro vedení ústavů a Akademie věd. Veškerým uživatelům ASEP je poskytována metodická podpora.

Oddělení akvizice (OA) zajišťuje akvizici zahraničních knih, českých knih a předplatného periodik formou nákupu, darů a získávání tzv. povinných výtisků (publikace vydané ústavu AV ČR a nakladatelstvím ACADEMIA), zajišťuje kontinuální a trvalý nákup jednotlivých zahraničních elektronických knih a poptávková řízení na nákup zahraničních knih, českých knih a předplatného periodik. Doplňuje do fondu zejména nejnovější českou i světovou vědeckou literaturu, dále tituly mapující výsledky výzkumu ústavů AV ČR. Do fondu KNAV jsou doplňovány i staré tisky vydané do roku 1800.

Oddělení zpracování knih a elektronických nosičů (OZKEN) zpracovává veškerý knižní fond, vytváří katalogizační záznamy v systému Aleph, opatřuje dokumenty jmenným a věcným popisem, adjustací a signováním. Stejným postupem rekatalogizuje dosud neevidovaný fond v majetku KNAV.

Oddělení zpracování časopisů (OZČ) zajišťuje jmennou a věcnou katalogizaci časopiseckého fondu KNAV. Pracovníci oddělení evidují a distribuují nově příchozí čísla a spravují fond časopisů ve skladech i v hale služeb. Provádí štítkování a opravy staršího fondu, aktualizují v Souborném katalogu NK informace o jednotkách, které má KNAV ve fondu, spolupracují při vytváření národních autorit s Národní knihovnou. Poskytují školení a konzultace ke katalogizaci časopisů a časopiseckých článků knihovníkům z knihoven ústavů AV ČR. Katalogizují časopisecké články z titulů vydávaných ústavu Akademie věd a přispívají do databáze Národní knihovny ANL – Výběr článků v českých novinách, časopisech a sbornících. Přidávají do Digitální knihovny AV ČR plné texty časopisů, odpovídají na dotazy uživatelů a zprostředkovávají jednání s vedením ústavů a redakcemi časopisů o zpřístupňování plných textů v Digitální knihovně AV ČR.

Revizní oddělení (RO) postupuje podle vypracované metodiky inventarizace, zajišťuje průběžnou revizi knihovního fondu, vede záznamy o chybějících a nalezených svazcích, připravuje nabídkové seznamy odepisovaných knih a časopisů.

Detailní popis činnosti jednotlivých odborů je uveden v samostatných zprávách za každý odbor.

Organizační jednotka	Odbor informačních technologií a digitalizace (OITD)
----------------------	--

Hlavním úkolem odboru je správa a rozvoj infrastruktury v oblasti informačních a komunikačních technologií. Do činností odboru patří též digitalizace knihovních fondů a následné zpřístupňování a archivace digitálních dokumentů. Do roku 2017 spadaly tyto činnosti přímo pod ředitele, který je v současné době vedoucím Odboru.

Ve sledovaném období se podařilo KNAV získat podporu na významné několikaleté (3–5 leté) vývojové a infrastrukturní projekty, které významně přispěly k rozvoji informačních systémů a umožnily posilovat IT infrastrukturu (RightLib, ARCLib, INDIHU, LINDAT/CLARIAH-CZ, Historická korespondence online, ...). Víceleté granty pomáhají zajišťovat stabilitu týmu a kontinuitu rozvoje.

Původní IT oddělení bylo v roce 2018 rozděleno na dvě části s různým zaměřením, a to na uživatelskou podporu a na správu IT infrastruktury na serverové části. Rozdělení umožnilo pracovníkům větší koncentraci a specializaci na specifické činnosti. Zároveň se podařilo obě oddělení personálně posílit (mimo jiné díky účelovým financím z víceletých grantů).

K úpravám došlo také v části Odboru orientovaném na digitalizaci a zpřístupňování digitálního obsahu. Vytvoření Oddělení pro digitální knihovnu přispělo k intenzivnějšímu zaměření na kvalitu uživatelského rozhraní a díky důsledným kontrolám také na kvalitu obsahu provozovaných digitálních knihoven (Digitální knihovna AV ČR a Česká digitální knihovna).

Velkou podporou pro rozvoj digitalizačního pracoviště a posílení IT infrastruktury byla dostavba a zprovoznění nové budovy pro Digitalizační centrum a datové úložiště v areálu KNAV v Jenštejně.

Organizační struktura odboru:

Oddělení pro uživatelskou podporu informačních technologií

Oddělení pro správu informačních technologií

Digitalizační centrum

Oddělení pro digitální knihovnu

Oddělení pro uživatelskou podporu informačních technologií (OPIT) zabezpečuje správu, aktualizaci a celkovou obměnu pracovních stanic, tiskáren a dalších uživatelských zařízení. Pracovníci OPIT poskytují přímou podporu zaměstnancům KNAV v budově na Národní třídě i na detašovaném pracovišti v Jenštejně a současně také uživatelům služeb knihovny na koncových stanicích a terminálech ve dvoraně KNAV.

Oddělení pro správu informačních technologií (OSIT) zabezpečuje provoz a rozvoj IT infrastruktury zahrnující zejména virtualizační řešení hostující jednotlivé servery, které poskytují příslušné služby potřebné jak pro interní chod samotné organizace, tak pro externí uživatele. Pro dlouhodobé ukládání dat, která vznikají zejména v Digitalizačním centru, OSIT zároveň spravuje a postupně rozvíjí datové úložiště. V náplni oddělení je také řešení výzkumných a vývojových projektů, zabývá se implementací nových řešení a vývojem informačních systémů. Řada výstupů je k dispozici nejen pro KNAV a AV ČR, ale i pro další knihovny a jejich uživatele.

Digitalizační centrum (DC) je specializované pracoviště, které bylo vytvořeno po povodních v roce 2002, jež zasáhly řadu knihovních fondů. Jeho cílem bylo zajistit zpřístupnění poškozených dokumentů. V té době se jednalo v českém prostředí o unikátní pracoviště, srovnatelné bylo pouze v Národní knihovně ČR. Sloužilo tehdy často jako vzor pro další

knihovny, které chtěly zahájit digitalizaci. V posledních letech je hlavní činností DC digitalizace publikací vydávaných v působnosti Akademie věd ČR a jejich předchůdkyň. Výstupy Digitalizačního centra jsou k dispozici v Digitální knihovně AV ČR. DC poskytuje své služby také externě dalším zájemcům, zejména ústavům AV ČR a dalším knihovnám.

Oddělení pro digitální knihovnu (ODK) zajišťuje provoz a správu Digitální knihovny AV ČR (dále DKAV) a České digitální knihovny – agregátor obsahu digitálních knihoven provozovaných v ČR a poskytovatel dat pro projekt Europeana (dále ČDK). V gesci ODK je smluvní zajištění obsahu DKAV s vlastníky práv k dokumentům uloženým v DKAV a současně také smluvní zajištění s provozovateli digitálních knihoven zapojených do ČDK. ODK se aktivně podílí na vývoji systémů ProArc a RDflow sloužících pro výrobu digitálních dokumentů a systému Kramerius pro jejich zpřístupnění. V rámci KNAV je ODK garantem metadatových standardů spolupracujícím v této oblasti s NK ČR.

Kvalita a výsledky hlavní a jiné činnosti odboru dle zřizovací listiny

Informační technologie a digitalizace patří v současné době mezi obory, které se dotýkají většiny organizací a podniků. Řeší to buď interními zaměstnanci, nebo externí formou outsourcingu, případně jako mix dvou zmíněných variant. Každý model má své klady i zápory, nicméně jeho funkční selhání v drtivé většině případů vede následně k zásadním problémům celé organizace.

KNAV se snaží maximum činností provádět vlastními silami, zejména v případě standardních provozních záležitostí, mezi které spadá správa IT infrastruktury jak na straně serverové a síťové, tak na straně uživatelské, kam spadají hlavně osobní počítače a tiskárny.

V případě některých aplikací je využívána správa externí firmou, která je tvůrcem daných softwarových řešení. Aplikace však běží na infrastruktuře KNAV. Jedná se např. o ASEP a Clavius.

Tam, kde to aktuálně vyžaduje situace, jsou jednorázově poptávány externí služby pro řešení konkrétního úkolu či problému, na které již interní IT oddělení nestačí buď po stránce personální, kapacitní nebo znalostní.

Digitalizační centrum je specializované pracoviště, které má v KNAV již bezmála dvacetiletou tradici a disponuje řadou zkušených zaměstnanců. K financování týmu přispívají také granty a externí zakázky.

Virtualizační infrastruktura

V roce 2018 končila záruka a servisní podpora virtualizační infrastruktury v lokalitách Národní a Jenštejn (dva uzly), která je základním technickým řešením pro provozování serverových aplikací a ukládání provozních dat. S finanční podporou z Fondu pro nákladné přístroje AV ČR byly podniknuty potřebné kroky vedoucí k obnově a k hladké migraci celého virtuálního prostředí na novou infrastrukturu, která proběhla v prvním čtvrtletí 2019.

V rámci příprav na migraci proběhlo posílení napájecích silových rozvodů v serverovně v lokalitě Národní.

V lokalitě Jenštejn byla vybudována nová moderní serverovna, kam byl umístěn druhý virtualizační uzel. Oba uzly v lokalitách Národní a Jenštejn jsou identické, napájení je jištěno, kromě bateriových záložních zdrojů také motorgenerátory, které umožní nepřerušovaný provoz i při dlouhodobějších výpadcích veřejné rozvodné sítě.

Ukládání dat je řešeno prostřednictvím optické FC SAN, kdy v obou uzlech jsou opět identická pole sestávající z několika skupin typů rotačních a SSD disků spojených do tzv.

tieru. S obnovením a posílením virtualizační infrastruktury bylo potřeba také rozšířit i příslušné licence pro samotný virtualizační software, v případě KNAV jde o platformu VMware a zálohovací software Veeam Backup.

Datové úložiště

OIT zajišťuje provoz **datového úložiště** za účelem **dlouhodobé archivace** digitalizovaných dokumentů, které jsou součástí Digitální knihovny AV ČR a publikačních výsledků ústavů AV ČR uložených v Repozitáři ASEP. V současné době je zajištěna geografická ochrana uložených dat díky primárnímu uzlu v lokalitě Jenštejn a sekundárnímu uzlu na Národní třídě. Mezi primárním a sekundárním uzlem probíhá automatická synchronizace dat ukládaných výhradně na primární straně. V sekundárním uzlu se data ještě následně ukládají na zálohovací pásy. V roce 2020 je v rámci projektu ARCLib dokončováno řešení pro logickou úroveň archivace. Je připraveno řešení pro ukládání vědeckých dat napojené na Repozitář ASEP, v rámci kterého je možné ukládat na datové úložiště data omezená velikostně určitými limity.

Digitalizace dokumentů

Digitalizační centrum KNAV bylo ve sledovaném období zejména díky podpoře z prostředků AV ČR na nákladné přístroje významně modernizováno. Byly pořízeny čtyři skenery A3, knižní skener A2 se šetrným skenováním bez plného otevření knihy a jeden velkoformátový skener A1. Všechna zařízení digitalizují v plné barevné škále. Došlo tak k potřebné obměně vybavení digitalizačního centra, které jsou v provozu v nově postaveném pracovišti pro digitalizační centrum a datové úložiště, které bylo zkolaudováno v roce 2019.

Přehled aktivity Digitalizačního centra

Rok	Naskenováno pro KNAV	Import ProArc	Export ProArc	Import Kramerius
2015	223 634	251 937	227 851	248 518
2016	271 907	281 730	287 427	295 161
2017	303 557	259 083	240 808	278 436
2018	136 213	157 391	147 397	69 425
2019	261 972	140 112	155 143	257 577
Celkem 2015–2019	1 197 283	1 090 253	1 058 626	1 149 117
Celkem od 2004	6 440 887	3 572 024	3 403 628	3 629 025

Vysvětlivky:

Sloupec Import ProArc vyjadřuje počet stran, které byly po skenování graficky upraveny, ořezány a importovány do produkčního systému ProArc.

Sloupec Export ProArc vyjadřuje počet stran, které byly v systému ProArc zpracovány – automatizované a manuální vytvoření metadat, OCR – a následně vyexportovány již ve standardním formátu pro systém Kramerius.

Sloupec Kramerius představuje počet obrazových souborů v těchto formátech importovaných do systému Kramerius.

Pokles počtu naskenovaných materiálů v roce 2018 byl zapříčiněn tím, že bylo větší množství dokumentů skenováno jako externí zakázka (pro AMU) a nízký počet nových importů do Krameria zaměřením na opravy, výměny a doplňování stávajícího obsahu.

Digitální knihovna AV ČR

Digitální knihovna AV ČR je provozována v systému Kramerius a jejím hlavním cílem je zpřístupnění publikací z produkce Akademie věd a jejich předchůdkyň. To je doplněno

dalšími publikacemi zejména z historických fondů. Na konci roku 2019 bylo dostupných více než 3,5 milionu stran ve 230 titulech periodik a 5 000 monografiích. Digitalizaci provádí KNAV ve vlastním Digitalizačním centru. Do Digitální knihovny AV ČR v systému Kramerius jsou již přidávána také nejnovější vydání časopisů, která KNAV získává od ústavů ve formátu pdf.

Knihovna je postupně rozšiřována o další tituly, v současné době se již práce zaměřují zejména na monografie vzhledem k tomu, že produkce časopisů je již prakticky pokryta.

Digitální knihovna AV ČR je dostupná na <https://kramerius.lib.cas.cz/>

Česká digitální knihovna

Knihovna AV ČR, je po dohodě s Národní knihovnou ČR, provozovatelem České digitální knihovny (ČDK) <https://www.czechdigitallibrary.cz/> zastřešující významné digitální knihovny provozované českými knihovnami v systému Kramerius. Vznik ČDK byl umožněn díky dotaci z programu MK ČR NAKI. V současnosti obsahuje 10 digitálních knihoven. Jedná se o největší specializované knihovny (KNAV, NTK, NLK, UZEI) a krajské knihovny. Částečně je dostupný také obsah Národní digitální knihovny. V průběhu roku 2018 byly uzavřeny smlouvy s většinou zapojených knihoven, což následně umožnilo zahájení jednání s evropskou digitální knihovnou Europeana o podpisu smlouvy o předávání dat v roli národního agregátora. Od roku 2019 je ČDK oficiálním národním agregátorem pro oblast novodobých knihovních dokumentů.

Webarchiv AV ČR

Od roku 2009 probíhá průběžná archivace webových stránek ústavů AV ČR. Týká se to přibližně 2/3 ústavů. KNAV může archivovat pouze ty ústavy, které souhlasily s uzavřením smlouvy. V porovnání s webarchivem Národní knihovny ČR probíhá častěji sklizeň a je tak zaznamenáno více změn.

Webarchiv AV ČR je dostupný na <http://webarchiv.lib.cas.cz/>

Vývoj systému pro zpřístupnění digitálních dokumentů Kramerius

V České republice je systém Kramerius zavedeným řešením pro provozování digitální knihovny v knihovnách respektujících standard NDK (Národní digitální knihovny). Využívá ho více než 40 knihoven, které společně zpřístupňují více než 150 milionů stran v digitální podobě. Tento open source systém je vyvíjen již od roku 2003, kdy byl jeho vývoj iniciován Národní knihovnou ČR. KNAV od počátku spolupracovala při jeho vývoji a od roku 2008 se stala garantem jeho vývoje. Financování je průběžně zajišťováno zejména díky dotačním programům MK ČR NAKI a VISK, přičemž v současné době je hlavním zdrojem zejména projekt NAKI RightLib zaměřený na zpřístupňování chráněných dokumentů. Aktuálně je díky tomuto projektu mimo jiné zajišťováno technické řešení pro zpřístupnění děl nedostupných na trhu (DNNT).

Vývoj systému pro vytváření a editaci metadat a pro správu digitálních dokumentů ProArc

ProArc byl vyvinut jako zcela nové open source řešení v rámci projektu NAKI DF12P01OVV002 Česká digitální knihovna, které má sloužit knihovnám pro produkci digitálních dokumentů v souladu se standardy NK ČR. ProArc umožňuje export dat v nativním formátu FOXML určeném pro systém Kramerius, resp. digitální repozitář Fedora. Dále také umožňuje vytvářet balíčky určené k archivaci dle standardu Národní digitální knihovny. V současné době je již připraven na vytváření exportních archivačních balíčků, které budou uloženy do nově vyvíjeného archivačního systému ARCLib, jehož vývoj bude

dokončen v roce 2020. Součástí ProArcu je modul RFlow, který zajišťuje sledování a evidenci digitalizačního workflow. ProArc je dlouhodobě v Digitalizačním centru KNAV a ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové. Mezi další uživatele patří například Městská knihovna v Praze, Knihovna Národního muzea a Knihovna Národního pedagogického muzea. Vývoj systému dále pokračuje, jsou začleňovány nové typy dokumentů (např. zvukové dokumenty) a nové exportní formáty (např. archivační SIP balíček).

Zapojení do projektu Centrální portál knihoven – Knihovny.cz

KNAV je jednou ze zakládajících knihoven projektu Centrální portál českých knihoven (dále jen CPK) jehož vybudování bylo iniciováno jako jeden z hlavních cílů Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 až 2015, přičemž vývoj pokračoval i v dalším období. V rámci tohoto projektu se řeší různé dílčí úkoly v jednotlivých knihovnách, které v souhrnu vedou k realizaci myšlenky umožnit uživatelům získání požadovaných dokumentů v tradiční tištěné nebo digitální podobě kdykoli, odkudkoli a kdekoli. Zástupce KNAV je předsedou Rady CPK, Řídícího výboru CPK a odpovědným řešitelem projektů zajišťujících z programu VISK 8B jednotlivé etapy vývoje, zejména s ohledem na koordinaci. Zaměstnanci KNAV se aktivně zapojili do prací na projektu CPK také v rámci pracovních skupin.

Discovery systém VuFind

Pro snadnější dostupnost informačních zdrojů proběhla integrace katalogů, digitální knihovny a EIZ pod discovery systém VuFind. Tento systém je propojen s centrálním indexem a SFX a představuje hlavní bránu pro vyhledávání ve zdrojích, které KNAV poskytuje svým uživatelům, i k zajištění přímého přístupu v případech, kdy je to možné. VuFind zároveň slouží jako rozhraní pro Souborný katalog AV ČR.

Digital humanities

KNAV je zapojena do několika projektů týkajících se oblasti digital humanities, zejména jako poskytovatel technických řešení a informačních zdrojů – digitálních knihoven a bibliografií. Jedná se o projekty INDIHU <https://indi.hu.cz/>, LINDAT/CLARIAH-CZ <https://lindat.cz/> a projekty financované z programu Strategie AV21, např. portály Digital humanities v AV ČR <https://digitalhumanities.cz/> a Historická korespondence online <https://historicka-korespondence.cz/>.

INDIHU

V rámci projektu INDIHU financovaného z dotačního programu MK ČR NAKI II je vyvíjeno několik softwarových produktů, jejichž cílem je podpora využití digitálních technologií pro potřeby vědeckých pracovníků humanitních oborů. V roce 2018 byl dokončen vývoj dvou nástrojů – systém INDIHU Exhibition pro vytváření virtuálních výstav a INDIHU OCR pro online rozpoznávání textů z obrazových souborů. V roce 2019 byla zveřejněna první verze aplikace INDIHU Mind, sloužící jako osobní virtuální kartotéka umožňující evidenci a ukládání informačních zdrojů nebo generování citací. Tyto výstupy jsou součástí širší platformy INDIHU, která bude umožňovat také prohledávání digitálních sbírek humanitně zaměřených ústavů AV ČR zapojených do projektu. Zprovoznění této platformy je plánováno na rok 2020.

DARIAH a LINDAT/CLARIAH-CZ

DARIAH je výzkumná infrastruktura pro digital humanities patřící mezi velké evropské výzkumné infrastruktury ERIC, jejímž cílem je podpora digitálně orientovaného výzkumu a výuky v oblasti humanitních věd. DARIAH je síť expertů, informací, znalostí, obsahu, metod,

nástrojů a technologií ze svých členských zemí. Aktuálně má DARIAH 19 členských zemí a několik dalších spolupracujících partnerů v nečlenských zemích.

České konsorcium DARIAH-CZ tvoří Univerzita Karlova (Filozofická fakulta, Matematicko-fyzikální fakulta), Západočeská univerzita v Plzni, Moravská zemská knihovna v Brně, Národní filmový archiv, Masarykova univerzita (Filozofická fakulta), Národní knihovna ČR, Národní galerie v Praze, Knihovna AV ČR a tři ústavy AV ČR: Filosofický ústav, Ústav pro jazyk český a Historický ústav. V široké míře jsou tedy zastoupeny humanitní obory i computer sciences, které zabezpečí rozvoj DARIAH-CZ po technické stránce. Od roku 2020 je DARIAH-CZ sloučena s infrastrukturou LINDAT/CLARIN a nadále budou obě infrastruktury vystupovat pod jménem LINDAT/CLARIAH-CZ. KNAV zajišťuje pro tuto infrastrukturu data z digitálních knihoven a z Bibliografie cizojazyčných bohemikálních tisků, zároveň je jedním z partnerů, který připravuje nová technologická řešení.

Analytika ASEP

OITD spolupracuje s Oddělením správy knihovních systémů při vývoji online webové aplikace pro vytváření analytických výstupů nad daty z ASEPu (Analytika ASEP).

Stránky aplikace jsou rozděleny na logické bloky, takže lze prohlížet statistiky pro celý ústav, pro oddělení v rámci ústavu, případně statistiky celé vybrané vědní oblasti. V každé vybrané části lze nalézt několik různých typů statistik, které obsahují přehledné grafy. Výstupy včetně grafů jsou generovány dynamicky, tudíž se mění v závislosti na uživatelem zvolených parametrech zpracování.

Za pozornost stojí např. impaktovaná periodika ve statistikách pro ústav i pro oddělení, kde lze nalézt grafy pětiletých kumulací a další zajímavé výpočty.

Analytika ASEP jsou dostupná na <https://www.lib.cas.cz/arl/>

Institucionální repozitář AV ČR ASEP a knihovní systém Aleph

OITD spolupracuje s Oddělením správy knihovních systémů. U obou zmíněných řešení spolupracuje z hlediska zálohování dat. V případě systému Aleph, který je provozován na vlastní infrastruktuře KNAV, částečně spolupracuje také při administraci systému a zajišťuje potřebnou IT infrastrukturu. OIT zároveň také vyvinulo a provozuje nástroj pro export bibliografických záznamů z Alephu, které následně automatizovaně předává do Souborného katalogu ČR, jenž spravuje NK ČR.

Repozitář ASEP je provozován na infrastruktuře KNAV, kam byl během sledovaného období přesunut z infrastruktury dodavatele. Správu aplikace poskytuje jako službu firma Cosmotron Bohemia, která je vývojářem systému ARL používaného pro ASEP.

Studovna KNAV

KNAV v rámci studovny poskytuje svým registrovaným uživatelům mimo jiné i možnost přístupu na internet buď z pevných počítačových stanic KNAV nebo prostřednictvím vlastních komunikačních zařízení. Uživatelé se mohou k síti připojit prostřednictvím pevných ethernetových zásuvek (kabelem) nebo prostřednictvím bezdrátové technologie Wi-Fi. Kromě sítě KNAV je k dispozici také eduroam (pouze pro členy akademické obce, tedy např. pro studenty vysokých škol, zaměstnance jednotlivých ústavů AV ČR apod.), který je zaštiťován sdružením CESNET. Spojení do internetu je ustaveno pouze po úspěšné autentizaci uživatele přístupovými údaji z jeho uživatelského konta v knihovním systému Aleph (to neplatí pro síť eduroam).

V prostorách počítačové studovny jsou umístěny tzv. kiosky, což jsou speciálně nakonfigurované počítače s omezeným, resp. zakázaným přístupem na internet, jejichž prostřednictvím mohou návštěvníci i bez registrace nahlížet do katalogů KNAV.

Vybrané aplikované výsledky a publikační činnost odboru

2019

Lhoták, Martin, Foltýn, T., Wančová, N., Krupičková, Šárka, Novák, David, Gergelová, Barbora, Suchomelová, Marcela, Malínek, Vojtěch, Křížová, Jana, Roháček, Jiří, Malý, I., Brom, O., Léwová, Dana. INDIHU Exhibition: software pro vytváření virtuálních výstav. 2019 [software]. Dostupné z: <https://exhibition.indihu.cz/>

Lhoták, Martin, Foltýn, T., Polišenský, J., Wančová, N., Krupičková, Šárka, Novák, David, Gergelová, Barbora, Suchomelová, Marcela, Léwová, Dana, Malínek, Vojtěch, Křížová, Jana, Roháček, Jiří. INDIHU Mind: virtuální znalostní báze [software]. 2019. Dostupné z: <https://mind.indihu.cz>

Lhoták, Martin. KNAV a vytváření infrastruktury pro digital humanities – DH portál, INDIHU a DARIAH. *Informace*. 2019, -(1). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: https://www.lib.cas.cz/casopis_informace/knav-a-vytvareni-infrastruktury-pro-digital-humanities-dh-portal-indihu-a-dariah/

Lhoták, Martin, Vašek, Z., Růžicka, M. Projekt ARCLib - vývoj open-source řešení pro dlouhodobou archivaci digitálních dokumentů pro knihovny a další paměťové instituce - aktuální stav. In: *Nové trendy a východiska při budování LTP archivov*. Bratislava: Univerzitná knižnica v Bratislave, 2019, s. 53-63. ISBN 978-80-89303-77-9. ISSN 2644-6286.

Pavlásková, Eliška, Vašek, Zdeněk. ARCLIB – LTP solution for libraries. *The Grey Journal*. 2019, **15**(Special Issue). ISSN 1574-1796. Dostupné z: <http://www.greynet.org/thegreyjournal/previousissues.html>

Růžicka, M., Miranda, Andrea, Hejtmánek, L., Vašek, Zdeněk, Krejčíř, V., Bartošek, M. Metodika bitové ochrany digitálních dat [certifikovaná metodika]. 2019.

2018

Hutař, Jan, Miranda, Andrea, Pavlásková, Eliška, Vašek, Z., Hruška, Z. Metodika logické ochrany digitálních dat [certifikovaná metodika]. 2018. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11104/0282107>

Lhoták, Martin, Hajič, J., Foltýn, T., Pezlar, Ivo, Vidová Hladká, B. DARIAH-CZ Workshop on Digital Humanities 2018. Praha, 24.04.2018. <https://www.lib.cas.cz/akce/seminare-vzdelavaci-akce/dariah-cz-workshop-2018/>.

Lhoták, Martin. DARIAH-EU – evropská infrastruktura pro digital humanities a zapojení České republiky [přednáška]. Brno, 2018, Otevřené repozitáře 2018. 13.–14. 6.2018.

Lhoták, Martin, Foltýn, T. Digital humanities a české instituce - workshop. Pardubice, 10. 4. 2018. Dostupné z: http://uhv.upce.cz/data/File/novinky/digital_humanities.pdf.

Lhoták, Martin, Indrák, M. Digitální knihovny v ČR a vývoj systémů pro vytváření, archivaci a zpřístupnění digitálních dokumentů – ProArc, ARCLib a Kramerius. In: *Knihovny*

současnosti 2018. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2018, s. 356-364. ISBN 978-80-86249-86-5. Dostupné

Lhoták, Martin. European infrastructure for digital arts and humanities and engagement of libraries in digital humanities research [přednáška]. Kuala Lumpur, 2018.

Lhoták, Martin, Foltýn, T., Křížová, Jana. INDIHU OCR: softwarový nástroj pro online rozpoznávání znaků z obrazových souborů [software]. 2018. Dostupné z: <https://github.com/LIBCAS/INDIHU-OCR>

Lhoták, Martin. Kramerius, ČDK, ProArc a ARCLib - novinky a další vývoj. Brno, 2018. Dostupné z: <https://drive.google.com/drive/folders/1CG3MKBGoiRGLr9T2U5nbCl-COsmSkmCw>

Lhoták, Martin, Podloucká, Karolina. Open Data in Science: Challenges and Opportunities for Europe. *Informace*. 2018, -(1). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/open-data-in-science/>

Lhoták, Martin. Sustainable development of open source systems for production, dissemination and archiving of digital documents – experiences from the Czech Republic [přednáška]. Bozeman, 2018.

Stoklasová, Bohdana. Portál Knihovny.cz v závěru roku 2017. In: *Sdružení knihoven České republiky v roce 2017*. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2018, s. 17-18. ISBN 978-80-86249-84-1. Dostupné z: <http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2018/Ro%C4%8Denka/Rocenka%20SDRUK%202017%20LR%20DPS.pdf>

2017

Křížová, Jana. Webové stránky pro Open Access časopisy. *Informace*. 2017, -(1). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/webove-stranky-pro-open-access-casopisy/>

Lhoták, Martin. Digital research infrastructures in the field of arts and humanities in the Czech Republic and its engagement in European infrastructures [přednáška]. DARIAH CEH meeting, 10. 11. 2017, Budapest. 2017.

Lhoták, Martin. Projekt ARCLib – příprava metodik a vývoj open source řešení pro dlouhodobou archivaci digitálních dokumentů. In: Strnisko, J., ed. *CDA 2017 : výmena skúseností z prevádzky a budovania LTP archívov : zborník príspevkov z 2. medzinárodnej konferencie o dlhodobej archivácii*. Bratislava: Univerzitná knižnica v Bratislave, 2017, s. 60-74. ISBN 978-80-89303-58-8. ISSN 2453-9406. Dostupné z: <https://cloud.ulib.sk/index.php/s/3IKu5ZLUDFegVYm>

Lhoták, Martin. Systém Kramerius - nové uživatelské rozhraní a přechod na repozitář Fedora 4. In: *Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2017*. Praha: SKIP, 2017. Dostupné z: <http://bulletin.skipcr.cz/prezentace/archivy-2017/Lhotak.pdf>

Miranda, Andrea, Hruška, Z. Developing ARCLib - an open-source solution for a bit-level and logical long-term preservation. In: *Archiving 2017: Proceedings*. Riga: IS&T, 2017, s. 74-77. ISBN 978-0-89208-326-8. Dostupné z: [doi: 10.2352/issn.2168-3204.2017.1.0.74](https://doi.org/10.2352/issn.2168-3204.2017.1.0.74)

Šlapáková, Ivana, Křížová, Jana. Česká digitální knihovna. *U nás*. 2017, **27**(2). ISSN 0862-9366. Dostupné z: https://www.svkhhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/20170204.pdf

Šlapáková, Ivana. Digitální knihovna Akademie věd ČR. *Informace*. 2017, -(2). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/digitalni-knihovna-akademie-ved-cr/>

2016

Lhoták, Martin. The Czech Digital Library - aggregation and dissemination of digital content from the Czech libraries. In: *Libraries V4 in the Decoy of Digital Age : Proceedings of the 6th Colloquium of Library and Information Experts of the V4+ Countries*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2016, s. 345-351. ISBN 978-80-7051-216-6.

Melichar, M., Hutař, J., Růžička, M., Hruška, Z., Vašek, Z., Bartošek, M., Lhoták, Martin. Projekt ArcLib - budování systému pro dlouhodobou archivaci digitálních dat v českých knihovnách. *IT lib*. 2016, **20**(2), 13-17. ISSN 1335-793X. Dostupné z: http://itlib.cvtisr.sk/buxus/docs/13_projekt%20arclib.pdf

Nezbedová, Martina. ProArc-open source řešení pro produkci a archivaci digitálních dokumentů. *IT lib*. 2016, -(4), 36-41. ISSN 1335-793X. Dostupné z: http://itlib.cvtisr.sk/buxus/docs/36_proarc-open%20source.pdf

2015

Foltýn, T., Lhoták, Martin. Czech Digital Library – Big Step to the Aggregation of Digital Content in the Czech Republic. In: Kapidakis, S., Mazurek, C., Werla, M., eds. *Research and Advanced Technology for Digital Libraries*. New York: Springer, 2015, s. 351-354. ISBN 978-3-319-24592-8. ISSN 0302-9743. Dostupné z: [doi: 10.1007/978-3-319-24592-8](https://doi.org/10.1007/978-3-319-24592-8).

Lhoták, Martin. České digitalizační projekty, jejich výsledky a agregace. In: *Knihovny současnosti 15*. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2015, s. 309-312. ISBN 978-80-86249-75-9. Dostupné z: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2015/knihovny_soucasnosti_2015.pdf

Lhoták, Martin, Foltýn, T., Kocourek, P. Česká digitální knihovna [funkční vzorek]. 2015. Dostupné z: <http://www.czechdigitallibrary.cz/>

Lhoták, Martin, Pokorský, Jan, Nezbedová, Martina. RDflow [software]. 2015. Dostupné z: <https://github.com/proarc/proarc/wiki>

Lhoták, Martin, Foltýn, T. The Czech Digital Library - Fedora Commons based solution for aggregation, reuse, dissemination and archiving of digital documents. In: Fox, E. A., ed. *Web Archiving and Digital Libraries (WADL) 2015, Workshop at the ACM/IEEE-CS Joint Conference on Digital Libraries, JCDL 2015 : Preliminary Proceedings*. Knoxville, 2015.

Nezbedová, Martina. ProArc – open source řešení pro produkci a archivaci digitálních dokumentů. In: *INFORUM 2015: 21. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích, Praha 26.–27. 5. 2015*. Praha: Albertina icome Praha, 2015. ISSN 1801-2213. Dostupné z: <http://www.inforum.cz/pdf/2015/nezbedova-martina.pdf>

Organizační jednotka	Odbor pro výzkum a vývoj (OVV)
----------------------	--------------------------------

Hlavním cílem odboru je provádění, řízení, koordinace a evidence aktivit zaměřených na výzkum a vývoj, včetně zapojení do hodnocení výzkumné činnosti.

Organizační struktura odboru

Knihovědné oddělení

Oddělení elektronických informačních zdrojů

Bibliometrie a scientometrie

Kvalita a výsledky hlavní a jiné činnosti Odboru pro výzkum a vývoj dle zřizovací listiny

Knihovědné oddělení (KVO)

Knihovědné oddělení je odborným pracovištěm, jehož hlavním úkolem je výzkum v oblasti starší české knižní kultury a příprava národní retrospektivní bibliografie – Bibliografie cizojazyčných bohemikálních tisků do roku 1800 (BCBT). Z odborného zaměření oddělení vyplývá také pořádání odborných konferencí a výstav, popularizace výzkumu a vydávání odborného periodika *Knihy a dějiny*. Kromě výzkumné a infrastrukturní oblasti zajišťuje KVO také správu historického fondu KNAV a spolupracuje na digitalizaci a zpřístupnění starých tisků.

Oborová infrastruktura a aplikovaný výzkum

K dlouhodobým úkolům Knihovědného oddělení patří heuristika a bibliografické zpracování pramenů k přehledu cizojazyčné bohemikální produkce českých, moravských i zahraničních tiskáren v 15. až 18. století prostřednictvím průzkumu tuzemských i zahraničních historických knižních sbírek a excerpcí odborné literatury a jejich zpřístupnění v podobě **Bibliografie cizojazyčných bohemikálních tisků do roku 1800** (dále BCBT). Dosud byly shromážděny údaje o přibližně 47 000 bohemikálních vydáních, z nichž bylo cca 26 000 již podrobně analyticky popsáno metodou *de visu*, zbývající část představují pouze stručné záznamy, převzaté z literatury nebo katalogů. Shromážděná data jsou postupně zpřístupňována ve veřejně přístupné databázi (systém Clavius).

Dostupné z: <https://clavius.lib.cas.cz/katalog/>

V letech 2015 až 2019 došlo k výraznému metodologickému i kvantitativnímu posunu ve zpracování této národní retrospektivní bibliografie. Díky mezioborového projektu NAKI II – Knihověda.cz (viz níže) se podařilo splnit hlavní cíle střednědobé koncepce BCBT: zpřístupnit veřejnosti kompletní data o domácí cizojazyčné tiskařské produkci do roku 1800 a navázat užší spolupráci s českojazyčnou částí národní retrospektivní bibliografie vytvářené v NK ČR (Knihopis českých a slovenských tisků). V letech 2015–2019 bylo do báze BCBT vloženo cca 9 000 nových záznamů cizojazyčných tiskařských bohemik 15. až 17. století, která byla dosud přístupná pouze formou naskenované lístkové kartotéky. Do báze byly také implementovány záznamy cizojazyčných inkunábulí, tj. tisků, které byly vytištěny na českém území do roku 1500. Posun časového vymezení BCBT se promítl i do změny oficiálního názvu, která byla přijata v roce 2019. Dalších cca 17 000 záznamů (šlo převážně o tisky 18. století) bylo kompletováno a jejich popis rozšířen o nové vyhledávací možnosti a odkazy na digitální kopie, jež výrazně zvyšují uživatelský komfort i využití zpracovávaných dokumentů (podrobněji viz projekt Knihověda). Vlastní pramenný výzkum BCBT, který bázi rozšiřuje o zcela nové informace, byl zaměřen na popis unikátně dochovaných bohemikálních tisků v českých i zahraničních knihovnách (cca 550 nových záznamů) zejména v Národní knihovně ČR, Strahovské knihovně, Ruské státní knihovně, Vědecké

knihovně v Olomouci a dalších. Analytické popisy unikátních bohemik jsou pořizovány na základě objednaných digitálních kopií (ve sledovaném období celkem cca 1500), z nichž část bude zpřístupněna i v digitální knihovně AV ČR. Pramenný výzkum pokračoval v omezené míře také excerpcí a identifikací bohemik z fondů Knihovny Národního muzea a jednotlivých zámeckých knihoven (Batelov, Bechyně, Bečov, Bělohrad, Biskupice, Blatná, Bludov, Bohdalice, Boskovice, Budiškovice, Budišov, Budkov, Křimice), knihovny Muzea Podblanicka ve Vlašimi a knihovny františkánů u P. Marie Sněžné v Praze. BCBT se také zapojila do širších infrastrukturních aktivit: kromě toho, že představuje jednu z páteřních databází webového rozhraní portálu Knihověda.cz, je také součástí infrastrukturního projektu LINDAT/CLARIAH-CZ.

Projekt **Knihověda.cz: Portál k dějinám české knižní kultury do roku 1800** (financováno programem NAKI, 2016–2020) řeší Knihovědné oddělení jako hlavní garant společně s Národní knihovnou ČR a Masarykovým ústavem a archivem AV ČR. Jeho cílem je vytvoření nového virtuálního prostředí pro výzkum české knižní kultury do roku 1800 v podobě základní infrastruktury pro knihovědné a kodikologické bádání. Webový portál, který bude dokončen v roce 2020, je tvořen třemi vzájemně propojenými komponenty: základ tvoří databázové rozhraní pěti bibliografických zdrojů, ze kterých vychází interaktivní Mapa tiskařské produkce. Výkladový rámec pak zajišťuje elektronická Encyklopedie knihy s téměř 3000 hesly k dějinám starší české knižní kultury.

Databáze

Bibliografická databáze bohemikálních tisků, rukopisů a moderní literatury

Všechna pole
Hledat

Pokročile vyhledávání

Encyklopedie knihy

Masové vydání (angl. popular edition, fr. édition populaire, něm. Massenauflage) vydání upřednostňující od 19. století výhody industrializovaného knižního trhu. Charakteristickým rysem na rozdíl od vydání lidového je zde vysoký náklad (minimálně 50.000 exemplářů) a dostupná pořizovací cena, která oslovovala nejširší vrstvy čtenářů. Tento předpokládá nutně odpovídající horší

Mapa

Mapa tiskařské produkce Čech a Moravy

Aktuality:

23. 10. 2019 | AKCE

Výstava Nebeský žebřík

Zveme Vás na výstavu Nebeský žebřík: Pozdní středověké modlitební knihy ze sbírek Národní knihovny ČR, která se koná se v Klementinu ve dnech 23. října 2019 až 7. ledna 2020. Výstava rukopisných originálů proběhne 22. a 23. listopadu 2019 v Zrcadlové kapli Klementina. Expozice na vizuálně atraktivním segmentu bohatě iluminovaných modlitebních knih pozdního středověku ukazuje ...

22. 10. 2019 | AKTUALITY

On-line výstava prvotisků olomoucké kapituly

Univerzita Palackého v Olomouci spustila popularizačně-edukativní on-line výstavu prvotisků olomoucké kapituly. Cílem webové prezentace je zpřístupnit a představit tento vzácný knižní soubor a na jeho prostřednictvím seznámit zájemce s vynálezem knižníku a podobou raných tisků. Prezentace prvotisků slouží také jako médium k odhalení nejzajímavějších částí knih vytvořených ve druhé polovině 15. století, které není možné jindy ...

19. 9. 2019 | AKTUALITY

První svazek nové ediční řady Knižní kultura nakladatelství Academia

Na cestě k „výborné zřízenému knižnímu prostředí“ – Protagonisté, podniky a sítě knižního trhu v Čechách (1749–1848) je prvním svazkem nové založené ediční řady nakladatelství Academia, která bude věnována dějinám knižní kultury. Kniha Claire Madl, Petra Píši a Michaela Wögerbauera se zabývá knihou a knižním trhem, které se staly hybatelem i zrcadlem obrovských proměn, jimiž procházela habsburská ...

O portálu | RSS | Kontakty | f

Program na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2014 až 2022 (NAKI ID, identifikační kód DG16P02H015)

© 2019 Knihovna AV ČR, v. v. i.

V **Databázi bibliografických zdrojů** byly integrovány dvě větve české retrospektivní bibliografie (Knihopis a BCBT). Historické rozdělení těchto dvou bibliografií založené na jazykovém principu je již překonané a z hlediska uživatelů i velmi nevyhovující a jejich virtuální integrace v portálu Knihověda tak představuje zásadní mezník v dějinách české národní retrospektivní bibliografie. V těchto databázích jsou evidovány všechny tisky vydané v tiskárnách na území dnešní České republiky a obsahově či autorsky bohemikální díla vydaná v zahraničí; v současné době se celkem jedná o zhruba 50.000 evidovaných vydání. Jako podpůrná báze byly do portálu včleněny databáze moderní knihovědné literatury, spravovaná v KNAV, a především rozsáhlá Databáze rukopisů a bibliografie kodikologické literatury vytvářená v Masarykově ústavě a Archivu AV ČR, v. v. i. Integrace všech těchto

databází proběhla na základě nových společných selekčních údajů (zejména autoritních záhlaví a věcných hesel) v jednotném vyhledávacím rozhraní discovery systému VuFind s možností plných a kombinovaných rešerší.

V rámci projektu vytvořilo Knihovědné oddělení nový výzkumný a popularizační nástroj **Mapa tiskařské produkce Čech a Moravy do roku 1800**, který interaktivním způsobem zpřístupňuje českou tiskařskou produkci nejen z hlediska geografického a časového působení jednotlivých tiskáren na území dnešní České republiky, ale nabízí i vizuální analýzu jejich produkce z hlediska jazykové, tematické a žánrové skladby. Mapová aplikace byla navržena tak, aby splňovala jak funkci popularizační, tak i funkci vědecko-výzkumnou, což se ve srovnání s podobnými projekty v evropském prostoru jeví jako ojedinělé řešení.

KVO se v rámci projektu Knihověda podílelo také na vzniku elektronické **Encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku**. Encyklopedie obsahuje téměř 3000 hesel, která částečně vychází z publikované encyklopedie Petra Voita, hesla pro období rukopisné knihy však byla vytvořena zcela nově. Encyklopedie pokrývá období od počátků české knižní kultury ve středověku až po vymizení knihy z ručního lisu na začátku 19. století a obsahuje jak výkladová hesla k jednotlivým fenoménům knižní kultury, tak hesla vývojová. Jejím cílem je zařadit výsledky výzkumu knižní kultury do všeobecně dostupného systému využitelného pro vzdělávací účely na více úrovních, zejména pro střední a vysoké školy.

Dostupné z: <https://www.knihoveda.cz/>

Databáze knihovědné literatury

Souběžně s přípravou BCBT vytváří KVO pomocnou **databázi knihovědné literatury**. Ta zahrnuje monografické studie a časopisecké články, které se zabývají dějinami knihy, knihtisku a knihoven v Čechách a na Moravě do poloviny 19. století a knihovědné práce domácích badatelů bez ohledu na územní vymezení tématu. V současné době databáze obsahuje již téměř 5 tisíc záznamů. Databáze je veřejně přístupná na stránkách KNAV a v roce 2017 byla zapojena do vyhledávacího rozhraní projektu NAKI II: Knihověda.cz a do portálu Knihovny.cz

Dostupné z: <http://www.lib.cas.cz/kvo/knihovedna-bibliografie/>

Švédská knižní kořist z českých zemí 1646–1648

Příkladem výzkumu, ve kterém se účelně propojuje základní a aplikovaný výzkum, je projekt **Švédská knižní kořist (1646–1648)**, který byl s podporou programu Strategie AV 21 zahájen v roce 2016. Jeho cílem je komplexní evidence a průzkum dochovaných knih, které byly na sklonku třicetileté války odvezeny z Čech a Moravy švédskými vojsky, a celkové vědecké zhodnocení tohoto kulturně-historického fenoménu. Výzkum dochovaných exemplářů probíhal ve zmíněném období v těchto švédských a dalších evropských knihovnách: Univerzitní knihovny v Lundu a Leidenu, Městská knihovna ve Västerås, Kapitulní knihovna ve Strängnäs, Vatikánská knihovna v Římě, Královské knihovny ve Stockholmu a Kodani, a také Moravský zemský archiv v Brně. Data z průzkumu a také další pramenné zdroje jsou průběžně zpřístupňovány na webovém portálu, jehož základ tvoří specializovaná databáze dochovaných exemplářů (k roku 2019 obsahovala celkem 1500 záznamů), na níž je navázána mapa míst dnešního uložení dochovaných knih; dalším vizualizačním prvkem portálu je pak „cestovní“ mapa. Webový portál také zprostředkovává digitální kopie všech původních katalogů, které se dochovaly v Královské knihovně ve Stockholmu, a také první český překlad bohemikálních pasáží práce Otto Waldeho *Storhetstidens litterära krigsbyten* doplněný odbornými komentáři, které reflektují současný stav poznání. Z výzkumu bylo publikováno několik odborných a popularizačních studií, byly poskytnuty rozhovory v mediálních prostředcích a byly realizovány četné popularizační i odborné přednášky (viz příslušné sekce).

Dostupné z: <https://www.knizni-korist.cz/>

KVO se věnuje výzkumu **historických ilustrací Ovidiových Proměn** v knihách 16.–18. století, které se nacházejí v historickém fondu KNAV (podpořeno programem Strategie AV 21). Soubor těchto vizuálně atraktivních knih byl zpřístupněn jako celek v Digitální knihovně AV ČR a jejich ilustrační doprovod byl analyticky popsán ve veřejně přístupné specializované databázi s možností podrobných rešerší.

Dostupné z: <https://ovidiovy-promeny.cz/>

Základní výzkum

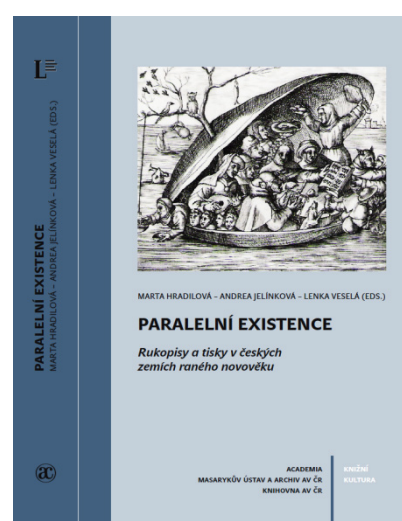
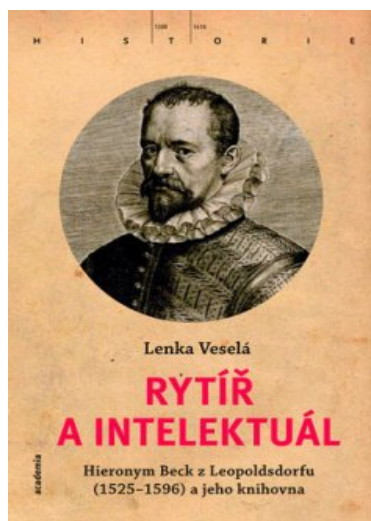
V oblasti základního výzkumu se pracovníci Knihovnědného oddělení věnují několika profilovým tématům: historická knižní ilustrace (Ovidius, frontispisy), dějiny českých knihoven (zejména v souvislosti se švédskou knižní kořistí) a knihtisku (v rámci disertačních projektů je pracovníky KVO realizován soustavný výzkum knižní produkce dvou tiskáren: Hebrejské tiskárny v Brně v letech 1755–1760 a Tiskárny Jednoty bratrské v Ivančicích).

Na tato témata publikovali ve zmíněném období pracovníci KVO celkem **39 studií**, **12 kapitol** v kolektivních monografiích (z toho celkem 34 v RIV) a **13 recenzí**. Vydána byla také **1 monografie** ve dvou jazykových verzích (viz publikační výstupy). Ve sledovaném období vypracovali pracovníci také 22 odborných lektorských posudků na studie přijaté do recenzního řízení odborných časopisů a na knihy odevzdané k publikování.

Monografie (vydané a připravované)

V roce 2016 byla v nakl. Academia vydána monografie L. Veselé **Rytíř a intelektuál: Hieronym Beck z Leopoldsdorfu (1525–1596) a jeho knihovna** jako závěrečný výstup z projektu GAČR č. P405/12/P027. V roce 2017 bylo realizováno také vydání německého překladu v nakladatelství Lang. Kniha představuje dosud neznámou a v mnoha ohledech unikátní dolnorakouskou knižní sbírku z konce 16. století, která byla – jako součást knižní kořisti z Čech a Moravy – odvezena do Švédska na sklonku třicetileté války. Zároveň odhaluje a koriguje jednu z povážlivých mezer v našich znalostech o existujících knihovnách raného novověku, neboť Beckova knihovna patřila k málo prozkoumaným progresivním typům intelektuálně zaměřených šlechtických knihoven. Autorka se pokouší dešifrovat dosud neznámý intelektuální obzor jejího tvůrce a beckovskou knižní sbírku zařadit do kontextu dalších dobových šlechtických knihoven habsburských zemí. Součástí monografie je také virtuální rekonstrukce beckovské knihovny formou jejího detailního soupisu.

Ve spolupráci s Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR byla v roce 2019 odevzdána do tisku kolektivní monografie **Paralelní existence: rukopisy a tisky v českých zemích raného novověku**, která je věnována problematice přechodu z výhradně rukopisné formy knihy ke knize tištěné a otázkám paralelní existence těchto dvou médií v počátečním období knihtisku v českých zemích. Stěžejními tématy jsou podoby a funkce rukopisné knihy po nástupu knihtisku, vývoj literárních textů a žánrů jako masového komunikačního prostředku, proměny výtvarné složky knih a také změny strategie jednotlivých aktérů podílejících se na vzniku, distribuci i recepci tohoto média. Zvláštní pozornost je věnována také vztahu ke knize v nábožensky minoritních, ale po kulturní stránce výrazně profilovaných skupin obyvatel českých zemí (Židé, Jednota bratrská). Kniha bude vydána v nakladatelství Academia v roce 2020 s podporou programu Strategie AV 21.

K vydání byla připravována dvoudílná monografie **Barokní frontispis v tiskařské bohemikální produkci**. Textový svazek bude reflektovat vývoj domácího frontispisu a jeho postavení v rámci ilustračního doprovodu tisků, katalogový svazek obsáhne soupis všech dochovaných frontispisů s podrobnými rejstříky. Tato monografie bude vydána v roce 2020 v nakladatelství Scriptorium (podpořeno z projektu NAKI – Knihověda).

Aktivní účast na mezinárodních konferencích, zvané přednášky:

Jelínková, Andrea. *Silent Witnesses: Books in Ghetto Terezín during and after WWII*. [přednáška]. Leipzig: Research Colloquium. Jewish Material Cultures in East Central Europe in the 20th Century, 16. 5. 2019.

Svobodová, Jana. *Researching book dedications in foreign-language prints (mostly Latin) printed between 1501 and 1600 in the territory of the present Czech Republic* [přednáška]. Varšava (Polsko): Mezinárodní konference „COST – Rethinking the Republic of Letters“, 12.–14. 6. 2016.

Veselá, Lenka. *Methodological dilemma concerning the reception of Martin Luther's works in Czech and Austrian aristocratic libraries in the early modern period (1550–1620)* [přednáška]. Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích: Mezinárodní kolokvium „Das Luthertum und der Adel in den Böhmisches Ländern zu Beginn der Neuzeit“, 11. 11. 2017.

Kučerová, Markéta. *Database of Ovid's Metamorphosis Illustrations* [přednáška]. Praha: ROMA AETERNA 2018 – The afterlife of Ovid in the culture of central Europe, 10. 11. 2018.

Sladká, Veronika. *Buch- und Erinnerungskultur der Böhmisches Brüder im 16. Jahrhundert* [přednáška]. Praha: Konfessionelle Geschichtsschreibung im Umfeld der Böhmisches Brüder (1500–1800): Traditionen – Akteure – Praktiken, 18.–20. 4. 2018.

Sladká, Veronika. *Editorial Strategy of the Unity of Brethren. Printing and Misprinting: Typographical Mistakes and Publishers' Corrections (1450–1650)* [přednáška]. University of Oxford, Lincoln College, 20.–21. 4. 2018

Veselá, Lenka. *The Library of Hieronymus Beck of Leopoldsdorf in the Context of the 16th Century Central European Aristocratic Libraries* [přednáška]. Universität Wien, Instituts für die Erforschung der Frühen Neuzeit in Kooperation mit Institut für Geschichte, 17. 1. 2018.

Časopis *Knihy a dějiny*

KVO zajišťuje vydávání recenzovaného odborného periodika **Knihy a dějiny**, které je zaměřeno na zveřejňování výsledků bádání v oblasti dějin knihy, knihtisku a knihoven v Čechách a na Moravě s časovým omezením do poloviny 19. století. Vedle pramenných a materiálových studií časopis zveřejňuje recenze a zprávy o domácí a zahraniční knihovědné produkci a informuje o konferencích a výstavách k dané tematice. Časopis *Knihy a dějiny*, jehož redakční radu tvoří 4 členky Knihovědného oddělení a 6 externích spolupracovníků (z toho 2 zahraniční), je zařazen do databáze European Reference Index for the Humanities (ERIH) a mezinárodní bibliografické databáze The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH). Od roku 2017 je časopis souběžně vydáván také v režimu **Open Access**. Na nových webových stránkách časopisu, které v souvislosti s touto změnou vznikly, jsou přístupná v elektronickém formátu PDF aktuální i všechna starší čísla časopisu. Redakční rada také usiluje o zařazení do databáze SCOPUS: v roce 2019 proběhlo pre-evaluační řízení.

Dostupné: <https://www.knihyadejiny.cz>

Pořádání konferencí, workshopů

KVO se v uplynulém období poprvé organizovalo několik konferencí a odborných setkání:

Pracovní jednání **Knih jako komunikační médium v českých zemích raného novověku**, Praha, 22.–23. 10. 2018, pořadatel: Knihovna Akademie věd ČR a Masarykův ústav a archiv AV ČR (podpořeno programem Strategie AV21). Workshop byl věnován analýze knihy jako tradičního komunikačního média raného novověku. Jeho cílem bylo postihnout charakteristické rysy období přechodu z výhradně rukopisné formy knihy ke knize tištěné a počáteční období paralelní existence obou forem i jejich vzájemné ovlivňování.

Program: <https://kvo.lib.cas.cz/wp-content/uploads/2018/09/kniha-jako-medium-program.pdf>

Konference **Knižní kultura české reformace**, Litomyšl, 5.–7. 6. 2019, pořadatel: Historický ústav AV ČR ve spolupráci s Knihovnou AV ČR a Ústavem hudební vědy FF UK (podpořeno programem Strategie AV21) – Konference byla věnována konfesijním aspektům české knižní kultury v raném novověku.

Program: <https://kvo.lib.cas.cz/wp-content/uploads/2019/05/konference-knizni-kultura-ceske-reformace.pdf>

Workshop **Knihověda.cz – nový nástroj pro práci s národní retrospektivní bibliografií**, Praha, MÚA AV ČR, 22. 11. 2019, pořadatel Knihovna AV ČR (podpořeno programem NAKI). Cílem workshopu byla prezentace výsledků projektu Knihověda.cz, představení pracovní verze webového portálu a možnost věcného připomínkování ze strany potenciálních uživatelů.

Konference **Společenská role módy po vzniku Československé republiky**, 27. září 2018, pořadatel Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště středních Čech za spolupráce Knihovny Akademie věd ČR. Knihovědné oddělení pro účastníky konference připravilo panelovou prezentaci Odívání v tiscích 16. století s ukázkami reprodukcí a s výkladem o relevantních starých tiscích, které knihovna uchovává ve svém historickém fondu.

Výstavy

Knihovnědné oddělení připravilo dvě popularizační panelové **výstavy** ke knihovnědným tématům v rámci Týdne vědy a techniky AV ČR, které doprovodily přednášky odborníků. Tyto i starší panelové výstavy jsou po skončení výstav v prostorách KNAV nabízeny k zápůjčce dalším institucím:

Badurová, Anežka, Bártová, Lenka, Krahulcová, Marina: **Rozmanitosti Čech, Moravy a Slezska podle Bohuslava Balbína**, Praha, 3. 11. – 31. 12. 2016. Panelová výstava upozornila na historiografické a místopisné dílo jezuitského učenice Bohuslava Balbína (1621–1688) prostřednictvím výňatků z českých překladů, doprovázených soudobými i pozdějšími vyobrazeními popisovaných zajímavostí – lokalit, flóry, fauny, činností, módy, zvyků apod. Připomíná též vztah B. Balbína k císaři Karlovi IV., jehož 700. výročí narození bylo v roce 2016 připomínáno.

Šícha, Vojtěch, Badurová, Anežka, Svobodová, Jana: **Kazatel – učenec – kacír. Vyobrazení Mistra Jana Husa v tiscích 15.–18. století**. Praha, 2. 11. 2015 – 30. 6. 2016. Cílem výstavy bylo představit co možná nejúplnější přehled vyobrazení českého reformátora ve starých tiscích 15.–18. století tak, aby měl návštěvník možnost vytvořit si bližší představu o tom, jak se Husova ikonografie v knižní ilustraci v průběhu staletí vyvíjela. Dostupné z: <https://kvo.lib.cas.cz/vystavy/>

Historický fond

Při správě historického fondu KNAV (cca 25 000 svazků rukopisů, prvních tisků a starých tisků) se KVO tradičně zaměřuje na péči o fyzický stav fondu, digitalizaci a akvizici bohemikálních starých tisků a rukopisů. **Akvizice** starých tisků probíhá podle koncepce z roku 2011 zaměřené na nákup tisků a rukopisů bohemikální provenience: v uvedeném období bylo zakoupeno celkem 79 tisků. Knihovnědné oddělení je také garantem výběru historických tisků určených k **digitalizaci**, ať už z vlastního historického fondu, či na základě spolupráce také z jiných paměťových institucí (Strahovská knihovna, Knihovna Národního muzea). V roce 2015 byla ve spolupráci s DC Jenštejn vytvořena interní metodika popisu digitalizovaných kopií starých tisků v systému ProArc, který respektuje specifický charakter starých tisků. Ve zmíněném období byl také zahájen systematický výběr knih určených k **restaurování**, které od roku 2017 probíhá s podporou programu VISK 6 MŠMT (viz projekty).

Řešené projekty

Knihovnědné oddělení bylo úspěšné zejména v získávání projektů v programech aplikovaného výzkumu NAKI a Strategie AV21 (viz oddíl **H**) řešené projekty). Kromě toho se pracovníci podíleli na projektech řešených i jinými institucemi. Soustavně usilují také o získání dalších projektů, zejména u Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR.

Vybrané publikační výsledky

Monografie

Veselá, Lenka. *Ritter und Intellektueller – Hieronymus Beck von Leopoldsdorf (1525–1596) und seine Bibliothek*. Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, 2017. ISBN 978-3-631-72592-4. Dostupné z: [doi: 10.3726/b11308](https://doi.org/10.3726/b11308)

Veselá, Lenka. *Rytíř a intelektuál: Hieronym Beck z Leopoldsdorfu (1525–1596) a jeho knihovna*. Praha: Nakladatelství Academia, 2016. Historie. ISBN 978-80-200-2545-6.

Kapitoly v monografiích

Badurová, Anežka. Coelum non quiescere, sed moveri asserimus. Názorná kosmologická pomůcka v díle Orbis pictus J. A. Komenského. In: Řezníková, L., Urbánek, V., eds. *Ex definitione. Pansofické pojmy J. A. Komenského a jejich dobové kontexty. Studie Martinu Steinerovi*. Praha: Filosofia, 2017, s. 103–126. Studie a prameny k dějinám myšlení v českých zemích, 16. ISBN 978-80-7007-504-3.

Badurová, Anežka. Neúspěch knihaře Adama Schencka v Plzni v první polovině 18. století. In: Linda, Jaromír, Janečková, Jitka, Jelen, Jiří, Bendová, Lenka, eds. *Habent Sua Fata Bibliothecarii*. Plzeň: Západočeské muzeum v Plzni, 2019, s. 104–113. ISBN 978-80-7247-159-1.

Badurová, Anežka. Oděv účastníků svatebního obřadu per procuratorem 4. května 1570 v Praze v chrámu sv. Víta (Anna Habsburská a Fiilip II. Španělský). In: Nachtmannová, A.; Klapetková, O., *Móda a oděv doby renesance*. Praha: Národní památkový ústav, 2018, s. 79–84. ISBN 978-80-86516-93-6.

Jelínková, Andrea. Erstlich gedruckt zu Prag – k přetiskování bohemikálních zpravodajských tisků 16. a začátku 17. století. In: Hradilová, M., Tošnerová, M., eds. *Jakž lidé hodnověrní zprávu činí. Formy písemné komunikace v raném novověku*. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2018, s. 169–189. ISBN 978-80-87782-83-5.

Jelínková, Andrea. Tři málo známá brněnská hebraika. In: Boušek, Daniel, Křížová, Magdalena, Sládek, Pavel, eds. *Dvarim meatim. Studie pro Jiřinu Šedinovou*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2016, s. 120–126. Varia, 42. ISBN 978-80-7308-598-8.

Jelínková, Andrea. Knihovědná bibliografie. In: Holanová, M., *České oborové bibliografie: sborník z interdisciplinárního semináře*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2017, s. 126–134. Bibliographica, 2. ISBN 978-80-88069-46-1.

Svobodová, Jana. Zpráva o posílení pravé víry v kališnických Čechách očima františkána Eberharda Ablauffa. In: Hlaváček, Petr, ed. *Fenomén františkánství v interakci s „jinakostí“*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2016, s. 69–76. Europeana Pragensia; 9, VI. ISBN 978-80-7007-469-5.

Veselá, Lenka. Knihovna Ferdinanda II. Tyrolského v kontextu českých a rakouských knihoven 16. století. In: Purš, Ivo, Kuchařová, Hedvika, eds. *Knihovna arcivévodý Ferdinanda II. Tyrolského*. Praha: Artefactum, 2015, s. 447–465. ISBN 978-80-86890-74-6.

Veselá, Lenka. Knihovna jako uspořádaný obraz světa. Oborové třídění rakouských a českých šlechtických knihoven (1550–1650). In: Augustínová, E., ed. *Knižnice ako fenomén kultúrneho dedičstva Slovenska a Slovákov*. Žilina: Žilinská univerzita v Žiline, 2017, s. 164–181. Vedecké monografie. ISBN 978-80-554-1331-0.

Veselá, Lenka. Knihy dedikované Ferdinandovi II. Tyrolskému. In: Purš, Ivo, Kuchařová, Hedvika, eds. *Knihovna arcivévodý Ferdinanda II. Tyrolského*. Praha: Artefactum, 2015, s. 294–445. ISBN 978-80-86890-74-6.

Veselá, Lenka. Preceptor a jeho žák (knižní dary Jana Makovského Petru Vokovi z Rožmberka). In: Linda, Jaromír, Janečková, Jitka, Jelen, Jiří, Bendová, Lenka, eds. *Habent*

Sua Fata Bibliothecarii. Plzeň: Západočeské muzeum v Plzni, 2019, s. 44–48. ISBN 978-80-7247-159-1.

Veselá, Lenka. Užitečné, či nepotřebné? Knihy z Čech a Moravy jako dar královny Kristiny švédským vzdělávacím institucím v polovině 17. století. In: Heilandová, L., Pavelková, J., eds. *Knihovny a jejich majitelé. Odras zájmu a touhy po poznání*. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2018, s. 63–73. ISBN 978-80-7051-259-3.

Studie (výběrově)

Badurová, Anežka. Otázky nad katalogem kapucínské knihovny v Mnichově Hradišti z roku 1754. *Knihy a dějiny*. 2019, 26(1-2), 159–171. ISSN 1210-8510. Dostupné z: [doi: 10.23852/KAD.2019.26.08](https://doi.org/10.23852/KAD.2019.26.08)

Jelínková, Andrea. Nidpas ba-Ir ha-Mehulala Brin. The First Years of the Brno Hebrew Printing House and a Bibliography of Printed Books from 1754–1760. *Judaica Bohemiae*. 2015, 50(2), 91-107. ISSN 0022-5738.

Jelínková, Andrea. „Ohncensurirte viel übles in sich enthaltende bücher“. On the Registration and Censorship of hebrew Books in Moravia in the Mid-18th Century. *Judaica Bohemiae*. 2019, 54(2), 5-30. ISSN 0022-5738.

Jelínková, Andrea. Žánry a témata v produkci českých tiskáren 16. století – nové možnosti zkoumání. *Knihy a dějiny*. 2018, 25(1-2), 23-46. ISSN 1210-8510. Dostupné z: [doi: 10.23852/KAD.2018.25.02](https://doi.org/10.23852/KAD.2018.25.02)

Kučerová, Markéta. Sběrka kvakerské literatury ve fondu Knihovny AV ČR. *Knihy a dějiny*. Roč. 24, 1/2 (2017), s. 67–121. ISSN 1210-8510. Dostupné z: [doi: 10.23852/KAD.2017.24.03](https://doi.org/10.23852/KAD.2017.24.03)

Sladká, Veronika. Augustiniánská knihovna u sv. Tomáše v Praze. I. část: Od založení kláštera do počátku 16. století. *Knihy a dějiny*. 2016, 23(1/2), 127-146. ISSN 1210-8510. Dostupné z: [doi: 10.23852/KAD.2016.23.04](https://doi.org/10.23852/KAD.2016.23.04)

Sladká, Veronika. Nález unikátních exemplářů z bratrské produkce – příspěvek k poznání korektorské a ediční praxe Jednoty bratrské v 16. století. *Knihy a dějiny*. 2017, 24(1/2), 122-128. ISSN 1210-8510. Dostupné z: [doi: 10.23852/KAD.2017.24.04](https://doi.org/10.23852/KAD.2017.24.04)

Šícha, Vojtěch. Jazyková skladba pražské tiskařské produkce 16. století – přehledová studie. *Knihy a dějiny*. 2018, 25(1-2), 47-67. ISSN 1210-8510. Dostupné z: [doi: 10.23852/KAD.2018.25.03](https://doi.org/10.23852/KAD.2018.25.03)

Veselá, Lenka. A Knight and Intellectual: Hieronymus Beck of Leopoldsdorf and His Library. *Mitteilungen der Gesellschaft für Buchforschung in Österreich*. 2015, (1), 23–31. ISSN 1999-5660.

Veselá, Lenka. Die Rezeption von Luthers Werken in den böhmischen und österreichischen Adelsbibliotheken der Frühen Neuzeit (1550–1620). *Opera historica*. 2017, 18(2), 206–220. ISSN 1805-790X.

Veselá, Lenka. Rodinná kronika Herbersteinů ve Vatikánské knihovně (Reg. lat. 1690). Nově identifikovaný rukopis ze švédské knižní kořisti. *Studie o rukopisech*. 2019, 49(1), 49-61.

ISSN 0585-5691. Dostupné z: <https://www.mua.cas.cz/cs/periodika/studie-o-rukopisech-xlix-2019-1>

Veselá, Lenka. Schwedische Bücherbeute aus Böhmen und Mähren (1646–1648). Ihre Erforschung und neue Präsentationsmöglichkeiten. *Frühneuzeit – Info*. 2019, 30, 169-176. ISSN 0940-4007.

Veselá, Lenka. Šlechtická knihovna jako intelektuální zrcadlo? K reflexi dobové mentality na příkladu knižní sbírky Hieronyma Becka z Leopoldsdorfu (1525–1596). *Český časopis historický*. 2015, 113(4), 941-964. ISSN 0862-6111.

Veselá, Lenka. Švédská knižní kořist z českých zemí a nové perspektivy jejího výzkumu. *Bohemiae Occidentalis Historica*. 2019, (2), 157-168. ISSN 2336-7547. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11104/0304191>

Veselá, Lenka, Vaculínová, Marta. Die Bibliothek des Theodor Beza: verloren oder zerstreut? In: Füssel, S., ed. *Festschrift zum 550. Todestag Johannes Gutenbergs*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2018, s. 208–227. Gutenberg-Jahrbuch 2018. ISBN 978-3-447-11056-3.

Specializované mapy, databáze a elektronické dokumenty

Veselá, Lenka, Šícha, Vojtěch. *Mapa tiskařské produkce Čech a Moravy do roku 1800* [specializovaná mapa]. 2019. Dostupné z: <https://mapa.knihoveda.cz/>

Veselá, Lenka. *Švédská knižní kořist z Čech a Moravy 1646–1648: bibliografický a informační portál* [specializovaná veřejná databáze]. 2019. Dostupné z: <https://www.knizni-korist.cz/>

Voit, Petr, Boldan, K., Dragoun, M., Marek, J., Studničková, M., Dřevíková, J., Hejnová, M., Modráková, R., Bok, V., Polakovič, D., Štefancová, D., Veselá, Lenka. *Encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku* [internetová encyklopedie]. 2018. Dostupné z: <http://www.encyklopedieknihy.cz/>

Veselá, Lenka. *Švédská knižní kořist z Čech a Moravy 1646–1648* [bibliografický a informační portál]. 2019. Dostupné z: <https://www.knizni-korist.cz/>

Výstavy

Badurová, Anežka, Bártová, Lenka, Krahulcová, Marina. Rozmanitosti Čech, Moravy a Slezska podle Bohuslava Balbína [výstava]. Praha, 3. 11. – 31. 12. 2016.

Šícha, Vojtěch, Badurová, Anežka, Svobodová, Jana. *Kazatel – učenec – kacíř. Vyobrazení Mistra Jana Husa v tiscích 15.–18. století* [výstava]. Praha, 2. 11. 2015 – 30. 6. 2016.

Oddělení elektronických informačních zdrojů (OEIZ)

Oddělení elektronických informačních zdrojů zajišťuje správu elektronických informačních zdrojů (dále jen EIZ), a to včetně vzdáleného přístupu, v KNAV a částečně i pro ústavy AV ČR a spolupracuje v této oblasti s knihovnami ústavů AV ČR stejně jako s dalšími knihovnami v ČR. OEIZ se zaměřuje na akvizici, zpřístupňování a propagování EIZ v KNAV a v AV ČR, dále také řeší projekty související s EIZ a spravuje redakční systém ScholarOne Manuscripts. Od roku 2017 také probíhá intenzivní spolupráce s Národní technickou knihovnou (dále jen NTK) v rámci národního licenčního centra pro nákup elektronických informačních zdrojů CzechELib (www.czechelib.cz).

OEIZ se zaměřuje na všechny procesy při zpřístupňování EIZ – **tedy na akvizici, výběrová řízení, uzavírání licenčních smluv a zpřístupnění EIZ**, ale také propagaci a školení nejen v KNAV, ale i pro pracoviště AV ČR. OEIZ také průběžně **zajišťuje zkušební přístupy** k novým, dosud nepořizovaným zdrojům.

V OEIZ jsou řešeny i další **národní projekty** související s akvizicí elektronických informačních zdrojů. Oddělení spolupracuje se **Souborným katalogem VPK** (Virtuální polytechnická knihovna) a poskytuje speciální informační služby týkající se elektronických časopisů, knih a databází. Další spolupráce probíhá i v rámci **Digitálních knihoven** a zpřístupňování **děl nedostupných na trhu**.

OEIZ spolupracuje s Oddělením informačních technologií, s Odborem služeb a s Oddělením správy knihovních systémů na zpřístupňování obsahu EIZ prostřednictvím nadstavbových softwarů (SFX, VuFind) a **zajištění vzdáleného přístupu** do EIZ (EZproxy, Shibboleth).

Součástí práce OEIZ jsou aktivity v oblasti **Otevřeného přístupu a Otevřené vědy** (Open Access, Open Science).

V OEIZ je spravován redakční publikační systém časopisů vydávaných v ústavech AV ČR – **ScholarOne Manuscripts** – v současné době je zapojeno pět redakcí akademických časopisů.

OEIZ dlouhodobě zajišťuje přístup k produktům Clarivate Analytics (dříve Thomson Reuters), a to konkrétně **Web of Science a InCites** pro celorepublikové konsorcium (celá AV ČR, vysoké školy a některé veřejné výzkumné instituce). Doplnkové databáze k WoS jsou zajišťovány pro menší konsorcia. V roce 2017 bylo nově vznikající konsorcium předáno do správy NTK, nicméně pracovníci oddělení se stále velkou mírou (a to nejen konzultacemi) podílí na správě tohoto EIZ.

OEIZ věnuje pozornost publicitě, pravidelně pořádá semináře, workshopy a školení zaměřené na EIZ.

Velká část EIZ byla pořizována s finanční podporou z programu MŠMT Informace – základ výzkumu v letech 2013–2017. V roce 2018 se KNAV stala členskou institucí národního licenčního centra **CzechELib** (financováno z Evropských strukturálních a investičních fondů). Toto licenční centrum navazuje na dotační programy MŠMT a jeho cílem je zajistit kontinuitu administrativní a finanční podpory výzkumným organizacím při pořizování elektronických informačních zdrojů. Od roku 2018 je tedy nákup EIZ v drtivé většině zajišťován prostřednictvím tohoto centra. Vzhledem k této skutečnosti došlo k přesunu části agendy z KNAV na CzechELib a k úspoře finančních prostředků. Kromě podpory z národního licenčního centra CzechELib byla využita také dotace z programu MK ČR VISK 8A, díky které byl prostřednictvím Národní knihovny zajištěn přístup do databází Anopress, ASPI a PressReader. Dodavatelé přímo nakupovaných EIZ jsou vybíráni na základě **výběrových řízení** v souladu se Zákonem o veřejných zakázkách. Ostatní výběrová řízení přes CzechELib jsou formou JŘBU řešena NTK.

EIZ jsou poskytovány uživatelům v postupně narůstajícím rozsahu. Kromě rozšiřování kolekcí u stávajících EIZ (např. JSTOR nebo EBSCO) jsou pořizovány i zcela nové EIZ (např. Bookport – dodavatel českých elektronických knih z produkce převážně Grady, ale i dalších vydavatelů jako je např. Galén). Kromě placených licencí jsou uživatelům zprostředkovávány zkušební přístupy k novinkám.

Celá nabídka je přehledně a podrobně popsána na webových stránkách KNAV – www.knav.cz/eiz

Přehled dostupných EIZ (stav ke konci roku 2019)

a) Citační databáze

1) Web of Science (Clarivate Analytics)

• *WoS Core Collection – WoS a JCR*

- Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED – 1900–
- Social Sciences Citation Index (SSCI) – 1900–
- Arts & Humanities Citation Index (A&HCI) – 1975–
- Conference Proceedings Citation Index – Science (CPCI-S) – 1990–
- Conference Proceedings Citation Index – Social Science & Humanities (CPCI-SSH) – 1990–
- Journal Citation Reports

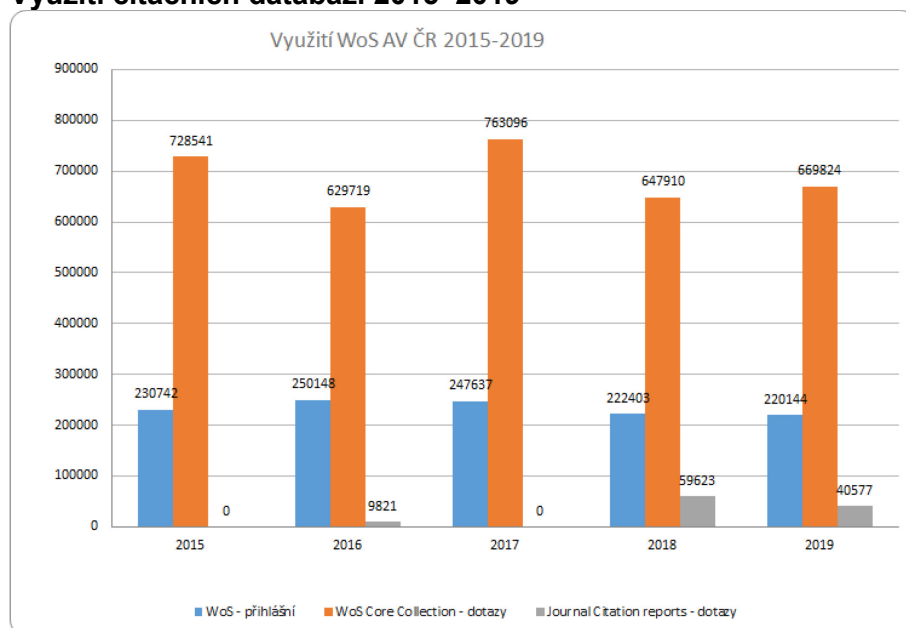
• *WoS – Citation Connection*

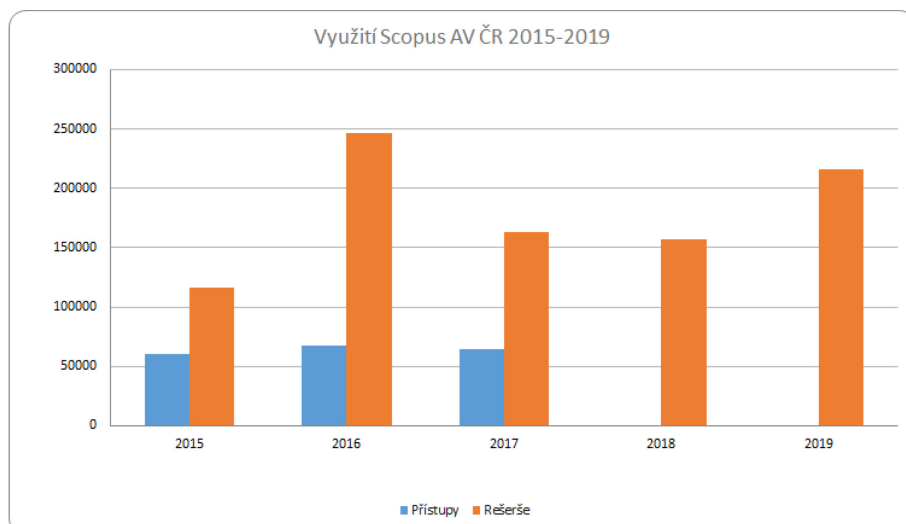
- Derwent Innovations Index
- Biosys Citation Index
- Zoological Records
- Current Content Connect
- Medline
- Book Citation Index
- Science (BKCI-S) – 2005–
- Social Sciences & Humanities (BKCI-SSH) – 2005–

• *InCites*

2) Scopus (Elsevier)

Využití citačních databází 2015–2019

* pozn. Od roku 2018 nejsou data o přístupech zaznamenávána, dodávána jsou pouze data k rešerším a prohlédnutým záznamům.

b) Bibliografické, plnotextové a speciální databáze (řazeno dle abecedy, stav k 2019)

American Chemical Society (ACS)
 Anopress
 ASPI
 Biological Abstracts Archive (1987–2009)
 – Zoological Records Archive (1978–2009)
 BioOne
 Cambridge Journals FULL
 Ebrary Academic Complete
 EbscoHost
 Ebsco eBooks
 Emerald Premiere
 Encyclopaedia Britannica + Britannica ImageQuest
 ISSN
 JSTOR (téměř kompletní produkce)
 PressReader
 NATO Science for Peace and Security – A, B, C (SpringerLink)
 NATO Science for Peace and Security – D, E (IOS Press eBooks)
 Nature 1987– současnost
 – Nature Archive 1987–1996
 – Nature Archive 1997–2007
 – Nature Archive 2008–2015
 – Nature 2013–2020
 Oxford Journals FULL
 ProQuest Central
 SAGE Psychology Collection
 ScienceDirect
 SpringerLink
 Wiley Online Library

Volně přístupné zdroje

Kromě EIZ s licencí jsou na webové stránce knihovny zpřístupněny i vybrané významné volně přístupné EIZ a portály:

BioMed Central
 Central European Journal of Social Science and Humanities (CEJSH)

Českoslovenští váleční parašutisté 1941–1945
Manuscriptorium

Volně přístupné EIZ vytvořené přímo v KNAV

ASEP – evidence výsledků vědecké práce v AV ČR
Bibliografie cizojazyčných bohemikálních tisků do roku 1800 (BCBT)
Digitální knihovna Akademie věd ČR
Space 40 (Velká encyklopedie družic a kosmických sond)
Digital Humanities v AV ČR
Švédská knižní kořist z Čech a Moravy 1646–1648
Databáze knihovědné literatury
Ovidiovy proměny v historické knižní ilustraci

Počet plnotextových časopisů v KNAV v roce 2019

ACS	92
Brill	1
Cambridge Journals	425
DeGruyter Publishing	1
EBSCO	47 825
Emerald	403
JSTOR	3 753
Nature	1
Oxford Journals	347
Proquest Central	22 555
SAGE	86
Elsevier ScienceDirect	3 484
SpringerLink	3 019
Wiley Online Library	2 129
Celkem (včetně překryvů)	84 121

c) Volně přístupné EIZ

BioMed Central
Central European Journal of Social Science and Humanities (CEJSH)
EZB – Elektronische Zeitschriftenbibliothek
Geobiline – Geografická bibliografie ČR
Google Scholar
Infozdroje.cz
ResearchIndex

Do Portálu elektronických časopisů KNAV jsou zařazeny také tyto volně přístupné zdroje:

Biomed Central	576
BioOne Free	32
Directory of Open Access Journals (DOAJ)	14 165
Highwire Press Free	233
Institute for Czech Literature Free	56
Pubmed Central	2 948
Celkem (včetně překryvů)	18 010

d) Elektronické knihy

Nákupy jednotlivých titulů knih zajišťuje Oddělení akvizice (OA) na základě vlastních požadavků a požadavků Akviziční komise. Platby za tyto tituly jsou zahrnuty do rozpočtu OA. Do těchto elektronických knih je zajištěn přístup jak v prostorách KNAV, tak i vzdáleně. Počet elektronických monografií (e-knihy, reporty apod.) přístupných v KNAV v roce 2020:

Počet elektronických monografií v roce 2019:

EBSCO	185 411
PQ Ebook Central	199 484, 931 366 (DDA model)
Brill Online Books	1
De Gruyter	8
Directory of Open Access Books (DOAB)	21 109
Elsevier ScienceDirect	2 962
IOS Press	165
JSTOR Books Open Access	5 464
OAPEN Free	9 210
Proquest Central	2 374
SpringerLink	18 039
Taylor & Francis eBooks	39
Wiley Online Library	199

Výsledky práce oddělení jsou také prezentovány na seminářích a v člancích v odborném tisku.

Pracovníci OEIZ přednášejí uvedenou tematiku pod názvem **Moderní informační zdroje na Kurzích základů vědecké práce** pořádaných AV ČR (KAV).

Aktuální informace o elektronických informačních zdrojích jsou pravidelně zveřejňovány v periodiku **INFORMACE**, který vydává KNAV.

Vybrané publikační výsledky

Burešová, Iva, Melichová, Tereza. Elektronické informační zdroje v Knihovně AV ČR v roce 2019. *Informace*. 2019, -(1). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: https://www.lib.cas.cz/casopis_informace/eiz-v-knav-v-roce-2019/

Burešová, Iva. Elektronické informační zdroje v Knihovně AV ČR v roce 2018. *Informace*. 2018, -(1). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/eiz-v-knav-2018/>

Burešová, Iva. Seminář Otevřená věda – praxe a vyhlídky. *Informace*. 2016, -(4). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/seminar-otevrena-veda/>

Burešová, Iva. Rozhovor s Jiřím Poláchem a Michaelou Záluskou z Knihovny ÚOCHB. *Informace*. 2016, 2-3. E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/knihovna-uochb/>

Burešová, Iva. Otevřené repozitáře 2016. *Informace*. 2016, 2016(2-3). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/otevrene-repozitare-2016/>

Burešová, Iva. Predátorští vydavatelé – hrozba pro Open Access. *Informace*. 2015, -(2-3).

E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/predatorsti-vydavatele-hrozba-open-access/>

Burešová, Iva. Open Access a citovanost. *Informace*. 2015, -(2-3). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/open-access-citovanost/>

Meixner, Jaroslav. Systém ScholarOne a jeho využití redakcemi časopisů v AV ČR. *Informace*. 2015, -(4). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/scholarone-a-vyuziti-redakcemi-casopisu-v-av-cr/>

Meixner, Jaroslav, Tomanová, Hana. Elektronické informační zdroje v Knihovně AV ČR v letech 2014–2015. *Informace*. 2015, -(2-3). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/eiz-knav-2014-2015/>

Meixner, Jaroslav. Seminář pro vedoucí knihoven a SVI ústavů AV ČR. *Informace*. 2018, -(2). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/seminar-pro-vedouci-knihoven-a-svi-ustavu-av-cr/>

Skoček, Jakub. Elektronické informační zdroje v KNAV v roce 2017. *Informace*. 2017, -(1). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/eiz-v-knav-v-roce-2017/>

Skoček, Jakub. Analýza digitální identity na základě reálných uživatelských dat. *Informace*. 2016, -(2-3). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/digitalni-identita/>

Skoček, Jakub. Nástroje pro správu digitální identity. *Informace*. 2016, -(1). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/nastroje-pro-spravu-digitalni-identity/>

Skoček, Jakub. Implementace ERM systému Coral v KNAV. *Informace*. 2016, -(4). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/implementace-coral/>

Skoček, Jakub. Politika společnosti Google v oblasti sběru a uchovávání dat uživatelů. *Informace*. 2015, -(4). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/politika-google-sber-uchovavani-dat/>

Oddělení Bibliometrie a scientometrie (BaS)

Oddělení **Bibliometrie a scientometrie** vytváří podklady pro hodnocení výsledků pracovišť AV ČR a další analýzy pro potřeby vedení AV ČR, a to jak z vlastních informačních zdrojů (ASEP), tak z externích informačních systémů.

Bibliometrie je soubor metod pro kvantitativní analýzu vědecké publikační činnosti, který sleduje vztahy mezi obory, autory, publikacemi a institucemi. **Scientometrie** je kvantitativní věda, ve které se definují metriky (tzv. indikátory) na jejichž základě je možné kvantitu určit. Oddělení Bibliometrie a scientometrie (BaS) je specializované oddělení, které zajišťuje bibliometrické a scientometrické služby v rámci AV ČR. Základem pro bibliometrii jsou záznamy o publikačních výstupech uložené v databázi interního systému ASEP a data v externích zahraničních databázích, zejména WOS a SCOPUS. Využitím API systému ASEP vznikla v KNAV nadstavba Analytika ASEP, což je webová aplikace, kde jsou zveřejněny publikační a bibliometrické výstupy jednotlivých pracovišť, oddělení a pracovníků. Systém ASEP je administrován společně s Oddělením správy knihovních systémů v rámci Odboru pro doplňování a zpracování fondu.

Hlavní činností oddělení BaS je poskytování podkladů pro **hodnocení publikačních aktivit** ústavů, oddělení (týmů) a pracovníků AV ČR. Na základě mezinárodních trendů a zkušeností v souladu se současnou metodologií jsou analyzována data a jejich zdroje a zvoleny vhodné bibliometrické indikátory, jejichž hodnoty jsou následně naimportovány do databáze ASEP. Citační a časopisecké výstupy jednotlivých pracovišť jsou pak zveřejněny v aplikaci Analytika ASEP. Nedílnou součástí je čištění dat a pravidelné aktualizace indikátorů v bibliografické databázi ASEP. Kromě interních analýz jsou poskytovány i externí analýzy na vyžádání.

Pracovníci BaS se pravidelně účastní domácích a zahraničních **konferencí a odborných seminářů** zaměřených na bibliometrii a scientometrii a získané poznatky pak pravidelně uplatňují při aktivitách spojených s přípravou pětiletého hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR. Pracovníci BaS byli členy Komise pro hodnocení výzkumné činnosti týmů a pracovišť AV ČR 2015–2019 a na základě výstupů z této komise byl upraven systém ASEP pro sdílení informací se systémem KIS, ve kterém proběhlo hodnocení. Bylo provedeno množství analýz, proběhlo testování celého procesu exportu dat a výpočtů, aby mohly být vytvořeny šablony profilů na úrovni týmů, ústavů a oborů, které sloužily jako podkladové informace pro hodnotitele.

Vybrané výsledky

Chmelařová, Zdeňka, Doleželová, Jana. Data deposit into the ASEP repository. *Grey journal*. 2018, **14**(Special winter issue), 44-49. ISSN 1574-1796.

Mika, Pavel, Szarzec, J., Sivertsen, G. Data quality and consistency in Scopus and Web of Science in their indexing of Czech Journals. In: Ràfols, I., Molas-Gallart, J., Castro-Martínez, E., Woolley, R., eds. *Proceedings of the 21st International Conference on Science and Technology Indicators*. Valencia: Editorial Universitat Politècnica de València, 2016, s. 78-84. ISBN 978-84-9048-519-4. Dostupné z: [doi: 10.4995/STI2016.2016.4543](https://doi.org/10.4995/STI2016.2016.4543).

Mika, Pavel. Možné nástrahy kvantitativního hodnocení. In: *INFORUM 2016: 22. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích*. Praha: Albertina icome Praha, 2016. ISSN 1801-2213. Dostupné z: <http://www.inforum.cz/pdf/2016/mika-pavel.pdf>

Mika, Pavel. Zkušenosti s využitím EIZ pro hodnocení vědy. In: *INFORUM 2015: 21. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích, Praha 26.-27. května 2015*. Praha: Albertina icome Praha, 2015. ISSN 1801-2213. Dostupné z: <http://www.inforum.cz/pdf/2015/mika-pavel.pdf>

Organizační jednotka	Odbor služeb (OS)
----------------------	-------------------

Hlavní činností Odboru služeb (OS) je poskytování výpůjčních, informačních, meziknihovních, reprografických, rešeršních a referenčních služeb uživatelům Knihovny AV ČR, v. v. i. (KNAV). OS dále zajišťuje provoz studovny včetně služeb odpočinkové místnosti, individuálních studoven a provoz samoobslužné počítačové studovny s nabídkou poradenství při práci s EIZ.

Organizační struktura odboru:

Oddělení výpůjčních a referenčních služeb

Oddělení meziknihovních služeb

Oddělení pro správu studovny

Kvalita a výsledky hlavní a jiné činnosti knihovny AV ČR dle zřizovací listiny

Nad knihovním systémem Aleph, centrálním indexem EDS a znalostní bází SFX – která linkuje na informační zdroje předplácené KNAV, mají uživatelé k dispozici discovery systém **VuFind**, ve kterém mohou vyhledávat jak ve fyzickém fondu, tak ve **všech elektronických zdrojích**, které KNAV nabízí. Přihlášený uživatel se tak nemusí znovu autentizovat při vstupu na požadovaný elektronický zdroj. Systém VuFind je pravidelně aktualizován, nyní běží ve verzi 7.0 – vufind.org.

Samozřejmostí je čtenářské konto, kde mohou uživatelé např. objednávat či rezervovat dokumenty, prodlužovat výpůjční lhůtu výpůjček nebo **uhradit poplatky za služby online platební kartou**. Nově mají také možnost udělovat či odebírat souhlas se zpracováním osobních údajů, případně si osobní údaje vyexportovat ve strojově čitelném souboru, přesně dle požadavků tzv. GDPR. Dalším rozšířením služeb za hodnocené období je možnost rezervovat **individuální studovny** taktéž v systému VuFind.

Během hodnoceného období bylo vybudováno 8 výše zmíněných individuálních studoven, které byly vestavěny do stávajících regálů nad PC studovnou a jsou k dispozici uživatelům na jeden, pět nebo dvacet dní. Samozřejmostí je možnost nájem uhradit ihned on-line nebo až v první den nájmu přímo na pokladně KNAV, a to jak v hotovosti, tak platební kartou.

Není-li požadovaný dokument dostupný ve fyzickém ani elektronickém fondu KNAV, mohou uživatelé využít **vnitrostátní nebo mezinárodní meziknihovní výpůjční či reprografickou službu** poskytovanou Oddělením meziknihovních služeb (OMS). To se také významně podílí na zajištění služeb **elektronického dodávání dokumentů** prostřednictvím Virtuální polytechnické knihovny (VPK).

Nově je KNAV také zapojena do celostátní služby knihoven ČR – Získej, která nabízí registrovaným uživatelům objednávání dokumentů z jiných knihoven přímo z uživatelského konta Centrálního portálu knihoven – Knihovny.cz.

Samoobslužné tiskové zařízení umožňuje zhotovit plnobarevné nebo černobílé tiskové výstupy i kopie ve formátu A3 a A4. **Samoobslužný knižní skener umožňuje bezplatné vytváření digitálních kopií** dokumentů na vlastní úložné zařízení (USB disk) uživatele. OS nabízí uživatelům také digitalizaci dokumentů z historického knižního fondu, pokud to umožňuje jejich stav.

KNAV během otevírací doby (po–pá, 9–19) nabízí uživatelům i návštěvníkům **160 studijních míst** s připojením k **Wi-Fi KNAV nebo eduroam**. Za hodnocené období KNAV navýšila

počet studijních míst o 40. Dalších 11 studijních míst je vybaveno stolním počítačem v PC studovně a také jsou k dispozici 4 zabezpečené počítače v „kioskovém“ režimu, na kterých je dostupný **celý obsah Digitální knihovny AV ČR** včetně děl chráněných autorským zákonem. Uživatelé mohou taková díla pouze číst nebo si pořídit tiskový výstup, ze kterého KNAV odvádí příslušný poplatek autorským svazům.

Během hodnoceného období proběhla také implementace **RFID** technologie, která přináší snadnější průchody turnikety, snadné a rychlé samoobslužné půjčování přes selfcheck a například používání tiskárny a kopírky bez přihlašování, stačí jen přiložit kartu, která slouží jako čtenářský průkaz. Uživatelé mohou při registraci zvolit jako čtenářský průkaz libovolnou kartu, kterou již vlastní a která splňuje nejpoužívanější standard Mifare (např. Lítačka, ISIC, ITIC, karta Českých drah atd.), nebo si nechat vystavit kartu KNAV.

Při uzavření knihovny mohou uživatelé v režimu **24/7** vracet vypůjčené dokumenty prostřednictvím **návratového knižního boxu ve Vodičkově ulici**, přímo u stanice metra a tramvaje a také v pracovní dny do boxu u vstupu budovy od 6 do 20 hod.

OS zajišťuje zpracování rešeršních požadavků. Jedná se o citační analýzy z databází **Web of Knowledge a Scopus**, zjišťování **impakt faktoru** z databáze **Journal Citation Reports (JCR)** a z tištěné verze JCR, zjišťování Hirsch-indexu a vyhledávání indikátorů z databází **WOS a Scopus**.

V počítačové studovně, ale i na vlastním zařízení připojeném přes Wi-Fi do sítě KNAV, mohou uživatelé využívat všechny elektronické informační zdroje (EIZ), které KNAV zpřístupňuje. Zájemci pouze o vzdálený přístup k EIZ se mohou **registrovat i bez fyzické návštěvy KNAV**, a to buď **korespondenčně**, nebo **elektronicky** přes **webový formulář**.

Pracovníci OS se podílí na testování nově zaváděných služeb před jejich spuštěním pro veřejnost, během hodnoceného období se jednalo např. o implementaci tzv. GDPR a rezervačního systému individuálních studoven do systému VuFind.

Na základě mysteryshoppingu, jehož výstup kritizoval nepřehledné řazení volně dostupného oborového fondu, bylo provedeno nové řazení tohoto fondu. Řazení vychází volně z konspektu, používá 24 hlavních oborů a dalších 241 podoborů, které jsou strukturovány do signatury, podle které je fond řazen, uživatelé tak na jedné polici najdou všechny příbuzné dokumenty. Většinu dokumentů je také nově možné vypůjčit a odnést domů. Pro ještě lepší orientaci a snadnější rozpoznání absenčních od prezenčních, byly knihy polepeny signaturou na hřbetech.

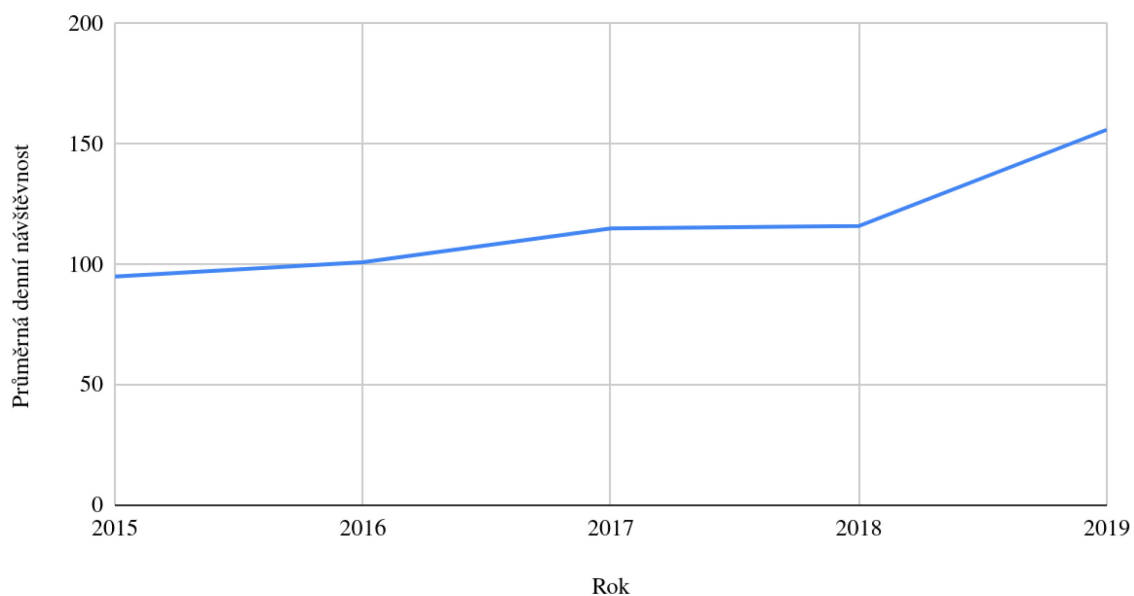
OS zajišťuje celostátní službu „Ptejte se knihovny“ a přispívá do projektu Obalkyknih.cz.

Statistiky za hodnocené období

Rok	Aktivní čtenáři	Noví čtenáři	Návštěvnost celkem	Návštěvnost počítačové studovny	Návštěvnost: registrovaní uživatelé	Návštěvnost: jednodenní vstupy
2015	4 081	1 446	21 566	5 751	19 444	2 122
2016	4 394	1 539	23 472	5 092	20 837	2 635
2017	4 850	1 792	24 733	4 440	22 046	2 687
2018	5 334	1 811	27 853	3 775	24 738	3 115
2019	5 758	2 009	30 732	3 240	28 120	2 612

Rok	Výpůjčky	Výpůjčky: absenční dokumenty	Výpůjčky: prezenční dokumenty
2015	7 509	5 759	1 750
2016	7 562	5 986	1 576
2017	6 816	5 648	1 168
2018	7 316	5 762	1 554
2019	8 447	6 635	1 812

Vývoj průměrné denní návštěvnosti studovny KNAV

Z výše uvedených statistik vyplývá jednoznačný trend využívání fyzicky poskytovaných služeb KNAV našimi uživateli. Jedinou službou, jejíž využívanost klesá, jsou služby PC studovny. Na to jsme reagovali ubráním 4 stanic a poskytli jsme je jako plnohodnotná studijní místa, o která je čím dál větší zájem.

Organizační jednotka	Odbor pro doplňování a zpracování fondů (ODZF)
-----------------------------	---

Hlavním úkolem **ODZF** je **správa fondu KNAV** – doplňování fondu, zpracování dokumentů, jejich evidence, vytváření katalogizačních záznamů obsahujících jmenný a věcný popis a průběžná revize knihovního fondu KNAV. Pro ukládání, zpracování, zpřístupnění a správu záznamů o dokumentech využívá **knihovní systém Aleph**, zajišťuje jeho vývoj a správu jako knihovního systému pro celou AV ČR. Poskytuje podporu při práci v systému Aleph pro knihovny ústavů AV ČR, při konverzi dat z jiných systémů a zajišťuje správu specializovaných databází (článekové bibliografie, báze hudebnin, báze časopisů), provádí centrální aktualizace verzí Alephu a proškolení pracovníků na práci se systémem. ODZF se také podílí na správě systému pro evidenci publikační činnosti a výsledků výzkumu **ASEP**. Pro databázi ASEP zajišťuje vývoj systému – úpravy a rozšíření datové struktury, rozšiřování funkčnosti systému a vývoj vlastní webové aplikace **Analytika ASEP**, která je analytickým nástrojem nabízejícím bibliografické a grafické přehledy. ODZF ve spolupráci s Odborem pro výzkum a vývoj dále zajišťuje bibliografické a statistické výstupy pro vedení ústavů a Akademie věd. Poskytuje knihovníkům z ústavů AV ČR **metodickou podporu**, školení a vytváří nové metodické pokyny.

Organizační struktura odboru:

Oddělení správy knihovních systémů
 Oddělení akvizice
 Oddělení zpracování knih a elektronických nosičů
 Oddělení zpracování časopisů
 Revizní oddělení

Kvalita a výsledky hlavní a jiné činnosti knihovny AV ČR dle zřizovací listiny

Oddělení správy knihovních systémů (OSKS)

OSKS spravuje data v systému Aleph a poskytuje podporu při práci v systému pro knihovny všech 41 ústavů AV ČR, které sdílejí systém Aleph pro ukládání, zpracování, zpřístupnění a správu záznamů o svých dokumentech. Knihovna Fyziologického ústavu AV ČR poskytuje své služby dalším čtyřem ústavům. Z knihoven ústavů AV ČR využívají jiný systém pouze knihovny Biologického centra AV ČR, Národohospodářského ústavu AV ČR, Ústavu biologie obratlovců AV ČR a Ústavu termomechaniky AV ČR. Zbývající ústavy knihovnu buď nemají, nebo pouze malou a knihovní systém nepotřebují.

V současnosti má **50 knihoven ústavů AV ČR** (včetně poboček) online katalog, online výpůjčku provozuje 31 knihoven. K dispozici pro ústavy jsou všechny dostupné moduly systému – katalogizace, výpůjčka, akvizice. Některé knihovny mají v katalogu KNAV specializované databáze – článkové bibliografie, báze hudebnin, báze časopisů. Všechny knihovny zpřístupňují svá data přes webové rozhraní systému Aleph, některé vystavují zvlášť i své dílčí a speciální báze. Ke konci roku 2019 bylo v Souborném katalogu AV ČR 2,36 milionu záznamů, společná báze článků AV ČR obsahovala více než 815 tisíc záznamů. Oddělení správy knihovních systémů poskytuje ústavním knihovnám **metodickou pomoc** a podporu při konverzi dat z jiných systémů, školení pracovníků na práci se systémem a školení katalogizace v MARC21. Na stránkách KNAV zajišťuje v redakčním systému WordPress **podporu** – dostupné jsou zde návody, manuály, doporučení, e-mail a kontakty.

OSKS zajišťuje i řešení problémů v systému s distributorem, využívá systémy podpory a poskytuje ústavním knihovnám podporu při konverzi dat z jiných systémů. Provádí centrální aktualizace verzí Alephu.

Podle individuálních potřeb jednotlivých knihoven jsou vytvářeny výstupy z Alephu. Pro zkvalitnění záznamů v katalogu jsou prováděny pravidelné **kontroly** katalogizačních záznamů, vytvářeny nové kontrolní programy a následně prováděny případné hromadné opravy dat jednotlivých knihoven. Dle potřeby jsou připravovány nové funkce pro zkvalitnění a zefektivnění práce v systému. Byl zprovozněn a nastaven zvláštní rejstřík pro věcná autoritní hesla v anglickém jazyce. Po zapsání českého věcného hesla je tak nyní možné otevřít nový rejstřík, pomocí kterého se do záznamu automaticky vloží anglická varianta daného hesla. Na míru jsou zhotovovány statistiky související s fondem a jeho využívaností.

Pravidelně jsou zasílány týdenní dávky nových záznamů knihoven ústavů AV ČR do **Souborného katalogu NK ČR**. Byly upraveny a rozšířeny vlastní kontroly před odesláním tak, aby se předešlo nejčastěji se vyskytujícím chybám. Do **souborné databáze ANL** – Výběr článků v českých novinách, časopisech a sbornících – jsou zasílány analytické záznamy článků vznikající v KNAV, která se zaměřuje na časopisy vydávané ústavu AV ČR.

Oddělení správy knihovních systémů již od roku 2008 zasílá čtyřikrát za rok výběr záznamů KNAV a dalších akademických knihoven do projektu **GEOBIBLINE** – databáze Geografická bibliografie ČR online.

KNAV spolupracuje na budování **Národní báze autorit**, spravuje vlastní kopii této báze, která je každý den prostřednictvím aktualizací synchronizována s verzí v Národní knihovně ČR. V současnosti přesahuje počet autoritních záznamů jeden milion. Došlo k postupnému přechodu z nově komerčního prostředí Java na volně dostupnou verzi OpenJDK.

Fondy KNAV jsou integrovány pod jednotné vyhledávací prostředí. **Discovery systém VuFind** je uživatelské rozhraní, které zjednodušuje uživatelům práci se systémem, umožňuje ve fondu KNAV vyhledávat zároveň tištěné knihy, tištěné časopisy, elektronické knihy i elektronické časopisy a plnotextové, bibliografické a citační databáze. VuFind zajišťuje přístup k informačním zdrojům KNAV způsobem, který odpovídá současným trendům.

Jsou zde sjednocena zobrazení záznamů indexovaných z různých zdrojů a usnadněn přístup k plným textům dostupných v elektronické podobě. Bylo zavedeno jednotné vyhledávání v lokálních datech a datech z centrálního indexu EBSCO Discovery service, který umožňuje současně prohledávat všechny aktuálně dostupné licencované elektronické informační zdroje KNAV.

Vufind slouží zároveň i jako rozhraní pro Souborný katalog knihoven ústavů Akademie věd ČR, který KNAV spravuje.

Do rozhraní VuFind i katalogu Aleph byla přidána funkce automatického generování citací prostřednictvím služby **Citace.com**. K dispozici je řada typů citací dle různých norem včetně výchozí ČSN ISO 690.

V rámci programu VISK 8/B bylo pořízeno řešení k zapojení Alephu do systému jednotného přihlašování mojeID a zároveň zavedení autentizace pomocí Shibbolethu.

Do katalogu byla zapojena služba SFX – přístup k dostupným elektronickým časopisům v KNAV. Nabízí uživateli propojení na plné texty dokumentů.

Katalog využívá nástroje, které mají za úkol usnadnit uživatelům vyhledávání – například službu Google Books – jeden z projektů firmy Google, kterým se snaží rozšířit vyhledávání

informací mimo internet – na knihy a časopisy zveřejněné pouze v papírové podobě.

U záznamů označených tímto logem jsou dostupné referenční stránky pro knihu, takže o ní lze rychle najít všechny potřebné informace: recenze, webové reference, mapy, obsah, popř. i plný text, nebo službu Obálkyknih.cz, která je realizována s pomocí Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP). Služba umožňuje knihovnám zobrazování titulních stran a obsahů knih v katalogu.

Pro usnadnění orientace ve fondu slouží Tematická mapa fondu, která poskytuje tematický profil fondu uspořádaný podle kategorizačního schématu metody Konspektu – mezinárodního standardu pro popis a budování knihovních fondů a knihovních sbírek. V současné době je takto zpřístupněna novější část knihovního fondu.

V discovery systému VuFind se nadále pracovalo na úpravách uživatelského rozhraní, s cílem zjednodušit čtenářům práci se systémem. Provedené změny se týkaly především sjednocení zobrazení záznamů indexovaných z různých zdrojů a usnadnění přístupu k plným textům dostupným v elektronické podobě. Rozšířeno dále bylo provázání mezi souvisejícími záznamy, přibyla možnost zobrazit seznam článků v rámci publikace a naopak z článků lze jednoduše přejít na zdrojový dokument. U recenzí je pak možné vyhledat recenzovanou publikaci.

V Alephu došlo k významnému zvýšení zabezpečení síťové komunikace mezi klienty a serverem

i e-mailové komunikace z klienta díky zavedení šifrování a aktualizaci systému. Přibyla také možnost neevidovat historii aktivit čtenáře a změnila se politika přidělování uživatelských hesel.

V KNAV byl uveden do provozu systém RFID čipů pro evidenci knihovních jednotek a také nový typ čtenářských průkazů. V souvislosti s tím byl nakonfigurován nový samoobslužný systém pro výpůjčky a vracení – self-check. Byla provedena implementace online platební brány ve webovém OPACu prostřednictvím služby Global Payments Europe WebPay. Online platby mohou čtenáři KNAV provádět jak v samotném OPACu Alephu, tak v discovery systému VuFind.

KNAV je součástí projektu Centrální portál knihoven a průběžně dochází k zapojení dalších knihoven AV ČR do CPK s cílem zvýšit viditelnost a dostupnost knihovních sbírek pro širší veřejnost. Zároveň CPK nabízí možnost sklizení záznamů pro sdílenou katalogizaci.

ASEP

Institucionální repozitář ASEP je předmětem spolupráce Odboru BaS a ODZF. Jedná se o bibliografickou databázi výsledků výzkumu, které vznikly na ústavech AV ČR počínaje rokem 1993.

ASEP představuje systém sběru, zpracování, uchovávání a šíření informací o publikacích a dalších informačních výstupech základního výzkumu v Akademii věd ČR. Základem systému je databáze ASEP, která obsahuje bibliografické záznamy o výsledcích vědeckého výzkumu v ústavech AV ČR od roku 1993. Nad systémem Advanced Rapid Library (ARL), ve kterém je uložena databáze, bylo vytvořeno několik nadstaveb, které zásadně přispěly k rozšíření funkčnosti celého systému.

ASEP zajišťuje funkci institucionálního repozitáře AV ČR. V repozitáři plných textů se k bibliografickým záznamům ukládají plné texty publikací, od roku 2014 též citace a plné texty recenzí a od roku 2019 lze uložit i plné texty uzavřených licenčních smluv. Do datového repozitáře je možné ukládat datové záznamy, které popisují uložené datové soubory na úložišti ASEP, nebo odkazují na vzdálená datová úložiště. Datové záznamy je možné propojit s bibliografickými záznamy publikačních výsledků.

Data jsou veřejně přístupná online, k zobrazení bibliografických přehledů a grafických výstupů ústavů, oddělení i jednotlivých výzkumníků lze využít i webovou aplikaci Analytika ASEP. Data statistických přehledů jsou denně aktualizována, bibliografické přehledy nabízejí

výstupy nad reálnými daty uloženými v databázi ASEP. Aplikace je neustále rozšiřována a průběžně přináší řadu nových přehledů a funkcí.

Knihovna AV ČR koordinuje sběr dat, zajišťuje úpravy a vývoj celého systému, výstupy pro vedení AV ČR a připravuje školení a semináře pro zpracovatele. KNAV také provádí exporty záznamů do následujících systémů:

Mezinárodní databáze OpenAIRE

Portál představuje síť otevřených repozitářů, archivů a časopisů, které podporují politiku Open Access (OA).

Rejstřík informací o výsledcích (RIV)

Data označená k předání do RIV jsou pravidelně exportována do xml souborů v příslušné struktuře RIV a odevzdána v požadovaných termínech poskytovatelům účelové podpory VaVal.

Národní úložiště šedé literatury (NUŠL), Národní geovědní bibliografie (GEOLIB)

Národní technická knihovna pravidelně sklízí s využitím protokolu OAI-PMH bibliografické záznamy a označené plné texty šedé literatury do databáze NUŠL. Bibliografické záznamy ve formátu UNIMARC pracovišť Geofyzikálního ústavu AV ČR, Geologického ústavu AV ČR, Ústavu geoniky AV ČR a Ústavu struktury a mechaniky hornin AV ČR jsou pravidelně předávány k importu do báze GEOLIB.

Počet záznamů a plných textů uložených v ASEP

Celkový počet záznamů v databázi	295 472
Počet uložených plných textů	16 172
Počet stažených plných textů INTRANET	60 289
Počet stažených plných textů INTERNET	33 478

Údaje k 31. 12. 2019

Oddělení akvizice (OA)

OA zajišťuje akvizici zahraničních knih, českých knih a předplatného periodik formou nákupu, darů a získávání tzv. povinných výtisků (publikace vydané ústavu AV ČR a nakladatelstvím ACADEMIA), zajišťuje kontinuální a trvalý nákup jednotlivých zahraničních elektronických knih a poptávková řízení na nákup zahraničních knih, českých knih a předplatného periodik. Doplnuje do fondu zejména nejnovější českou i světovou vědeckou literaturu a tituly mapující výsledky výzkumu ústavů AV ČR. Do fondu KNAV jsou doplňovány i staré tisky vydané do roku 1800.

Stále více dokumentů je vydáváno v elektronické formě, což se projevuje nejen na akvizici zahraničních knih, ale i tištěných časopisů. Počet zakoupených tištěných zahraničních monografií se snižuje ve prospěch nákupu elektronických knih. Metodika akvizice byla nově propracována a zavádí se postupně do praxe.

Kromě nákupu nejnovější produkce českých a zahraničních e-knih byla v říjnu 2018 spuštěna služba DDA (demand driven acquisition) na platformě ProQuest Ebook Central. Jedná se o akviziční model pro nákup e-knih založený na zpřístupnění rozsáhlé kolekce titulů, které jsou dostupné pro čtení po dobu 5 minut, poté je možné požádat o trvalý nákup titulu nebo jeho krátkodobou výpůjčku. Požadavek uživatele schvaluje knihovník. Díky tomu je možné zpřístupnit širokou nabídku e-knih bez předchozího omezování nebo předvýběru a zároveň minimalizovat riziko nákupu neprofilových nebo duplicitních titulů. Prostřednictvím

tohoto modelu bylo zakoupeno 196 e-knih a provedeno 197 krátkodobých e-výpůjček. Sledovaná data ukazují, že se jedná o významný nástroj akvizice, který doplňuje ostatní způsoby nákupu knih a stává se jedním z důležitých pilířů akvizice informačních zdrojů do fondu KNAV. Původní počet knih v kolekci 745 000 neustále narůstá. Uživatelé KNAV měli možnost zasílat návrhy na zakoupení knih pomocí webového formuláře.

Akvizice probíhá v souladu se Zákonem o veřejných zakázkách.

Oddělení zpracování knih a elektronických nosičů (OZKEN)

OZKEN zpracovává veškerý knižní fond, přicházející do KNAV, vytváří katalogizační záznamy v systému Aleph, opatřuje dokumenty jmenným a věcným popisem, adjustací (označení získaného dokumentu razítkem knihovny jako její vlastnictví a čárovým kódem) a signováním (přidělení signatury každému dokumentu, která udává jeho umístění a uložení v knihovně). Stejným postupem rekatologizuje dosud nevidovaný fond v majetku KNAV. Za pomoci dotace z programu VISK 5 RETROKON proběhla retrokatalogizace podstatné části fondu KNAV. Byla zahájena rozsáhlá obsahová prověrka fondu, včetně prověření částí fondů knihoven ústavů AV ČR dlouhodobě uložených v KNAV.

Fond KNAV – počet knihovních jednotek

2015	2016	2017	2018	2019
1 281 039	1 286 892	1 290 001	1 291 769	1 298 449

Záznamy pořízené v rámci projektu VISK 5 RETROKON

2015	2016	2017	2018	2019
30 766	10 571	10 604	5 580	5 621

Počet záznamů přijatých do Souborného katalogu ČR

2015	2016	2017	2018	2019
5 987	20 910	15 135	10 604	10 666

OZKEN poskytuje knihovníkům z ústavů AV ČR metodickou podporu, školení a vytváří nové metodické pokyny. S Národní knihovnou spolupracuje při tvorbě jmenných a věcných autorit.

Všechny nové tištěné publikace jsou neprodleně zaneseny do systému Aleph a zpřístupněny uživatelům jak přes online katalog Aleph, tak v uživatelském rozhraní VuFind, kde je možné vyhledat i ostatní formáty publikací – elektronické knihy a články v elektronických časopisech.

Oddělení zpracování časopisů (OZČ)

OZČ zajišťuje jmennou a věcnou katalogizaci časopiseckého fondu KNAV. Oddělení eviduje a distribuuje nově přichodící čísla a spravuje fond časopisů ve skladech i ve studovně. Provádí štitkování a opravy staršího fondu, aktualizuje v **Souborném katalogu NK** informace o jednotkách, které má KNAV ve fondu, spolupracuje při vytváření národních autorit s Národní knihovnou. Poskytuje školení a konzultace ke katalogizaci časopisů a časopiseckých článků knihovníkům z knihoven ústavů AV ČR.

Oddělení katalogizuje časopisecké články z titulů vydávaných ústavu Akademie věd a přispívá do databáze **Národní knihovny ANL – Výběr článků v českých novinách, časopisech a sbornících**. Přidává do **Digitální knihovny AV ČR** plné texty časopisů, odpovídá na dotazy uživatelů a zprostředkovává jednání s vedením ústavů a redakcemi časopisů o zpřístupňování plných textů v Digitální knihovně AV ČR.

Revizní oddělení (RO)

RO postupuje podle vypracované metodiky inventarizace, zajišťuje průběžnou revizi knihovního fondu, vede záznamy o chybějících a nalezených svazcích, připravuje nabídkové seznamy odepisovaných knih a časopisů.

Vybraná publikační činnost ODZF:

Chmelařová, Zdeňka, Doleželová, Jana. Data deposit into the ASEP repository. *Grey journal*. 2018, 14(Special winter issue), 44–49. ISSN 1574-1796.

Chmelařová, Zdeňka, Doleželová, Jana. Data deposit into the ASEP repository. In: Vyčítalová, H., ed. *Conference on grey literature and repositories. Proceedings*. Praha: Národní technická knihovna, 2017, s. 67–76. ISSN 2336-5021. Dostupné z: http://repozitar.techlib.cz/record/1218/files/idr-1218_1.pdf

Chmelařová, Zdeňka, Doleželová, Jana, Podloucká, Karolina. Datový repozitář ASEP. *Informace*. 2018, (1). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/datovy-repozitar-asep/>

Doleželová, Jana. Systém ASEP – datová základna pro hodnocení vědy a výzkumu Akademie věd České republiky. Bratislava, 2018. Dostupné z: <http://www.sakba.sk/dokumenty/2018/System-ASEP.pdf>

Weissová, Kateřina. Akvizice a spolupráce. *Informace*. 2017, (2). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/akvizice-a-spoluprace/>

Weissová, Kateřina. ASEP jako zdroj akvizice. *Informace*. 2016, (2–3). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/asep-akvizice/>

Podloucká, Karolina. Konference Parasitic Relations in Academic Publishing / Parazitické vztahy v akademickém publikování. *Informace*. 2016, (2–3). E-ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/konference-parasitic-relations-in-academic-publishing-paraziticke-vztahy-v-akademickem-publikovani/>